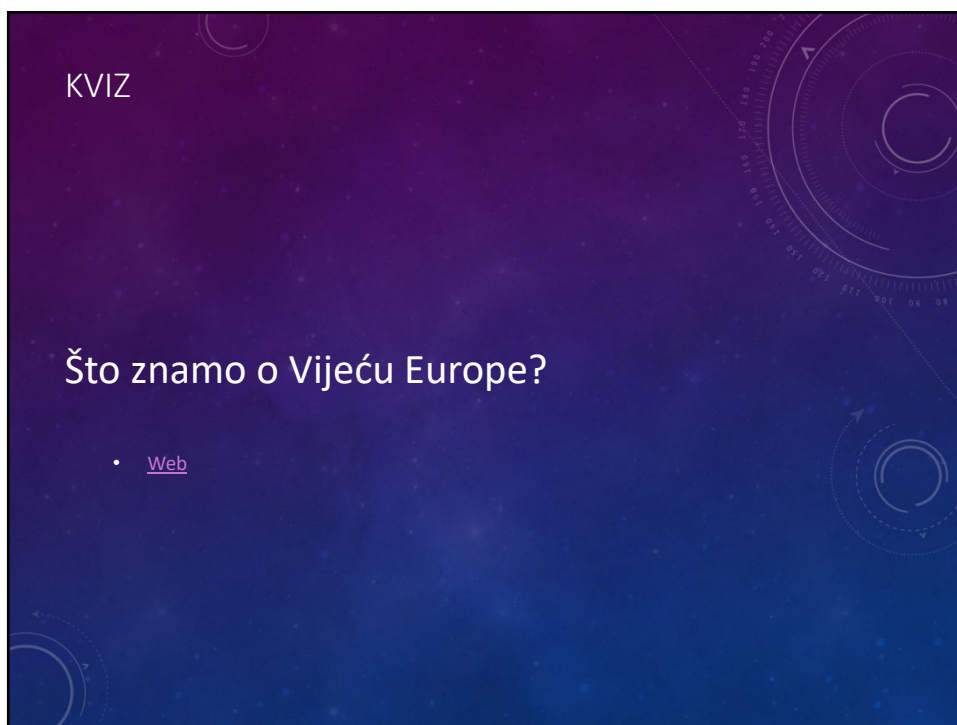

1

2

EUROPSKI SUD I HRVATSKA

- U medijima
  - Jedna perspektiva: <http://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/europski-sud-za-ljudska-prava-donio-je-tri-presude-protiv-hrvatske-za-krsenje-ljudskih-prava---333690.html>
  - Druga perspektiva:
    - <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/335390/Sud-u-Strasbourgu-je-samo-fikcija-i-smokvin-list.html>
- Službeno: hrvatski slučajevi pred Sudom
  - HUDOC: baza slučajeva: <http://hudoc.echr.coe.int>
  - Statistike
  - Ročišta po zemljama: http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=hearings&c=#n1347951547702_pointer
- Na hrvatskom jeziku: odluke u odnosu na Hrvatsku
  - Nove odluke – Ured zastupnika Vlade: <https://uredzastupnika.gov.hr/>
<https://uredzastupnika.gov.hr/sudska-praksa/148>

3

SUD

European Court of Human Rights (ECtHR)
Europski sud za ljudska prava (ESLJP)

Strasbourg

4

EUROPSKE INTEGRACIJE I NJIHOVE SUDBENE INSTANICE

5

PLAN NASTAVE

- Opća pitanja zaštite ljudskih prava u Europi
  - nacionalni i internacionalni mehanizmi zaštite;
- Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava
  - materijalno pravo Konvencije
    - kazneni aspekti
    - građanski aspekti
  - procesna ljudska prava:
    - pravo na pravično suđenje (čl. 6.);
    - pravo na djelotvorano pravno sredstvo (čl. 13)
    - pravo na pristup sudu
    - pravo na privatnost
    - zabrana diskriminacije
- Zaštita ljudskih prava i hrvatski pravni poredak:
  - dopuštenost vođenja postupka;
  - praksa s posebnim osvrtom na razumni rok.

6

MATERIJALI ZA PRIPREMANJE ISPITA

- Predavanja
  - web-stranice kolegija: <http://echr.pravo.unizg.hr>
    - PDF tekstovi zaštićeni lozinkom: **ECHR2009post**
- Literatura
  - članci
    - pročitati sve, jedan obraditi detaljnije
    - jedan komentar Konvencije – po izboru
- sudska praksa ECHR:
  - vodeći slučajevi (lista na Internetu)
    - recentne odluke!
  - sudska praksa u odnosu na RH
- ostali izvori
  - web-stranice relevantnih institucija

7

IZVORI NA INTERNETU

- <http://echr.pravo.hr> (**stranice kolegija**)
- <http://www.echr.coe.int> (engleski/francuski);
  - Službene stranice ECHR.
  - Sudska praksa, statistika, izvješća za medije
    - Short surveys; Annual reports (godišnji sažeci) - pretraga
    - HUDOC dokumentacijski sustav - pretraživanje;
  - Osnovni podaci o sudu/postupku;
  - Temeljni dokumenti, upute za pokretanje postupka;
    - <https://uredzastupnika.gov.hr/> (hrvatski)
  - Prijevodi (nekih) presuda i odluka ECHR u odnosu na RH.
  - Komunicirani predmeti.
- <http://www.coe.int/cepej> (engleski/francuski):
  - stranice CEPEJ-a (Europske komisije za efikasnost pravosuđa) Vijeća Europe.

8

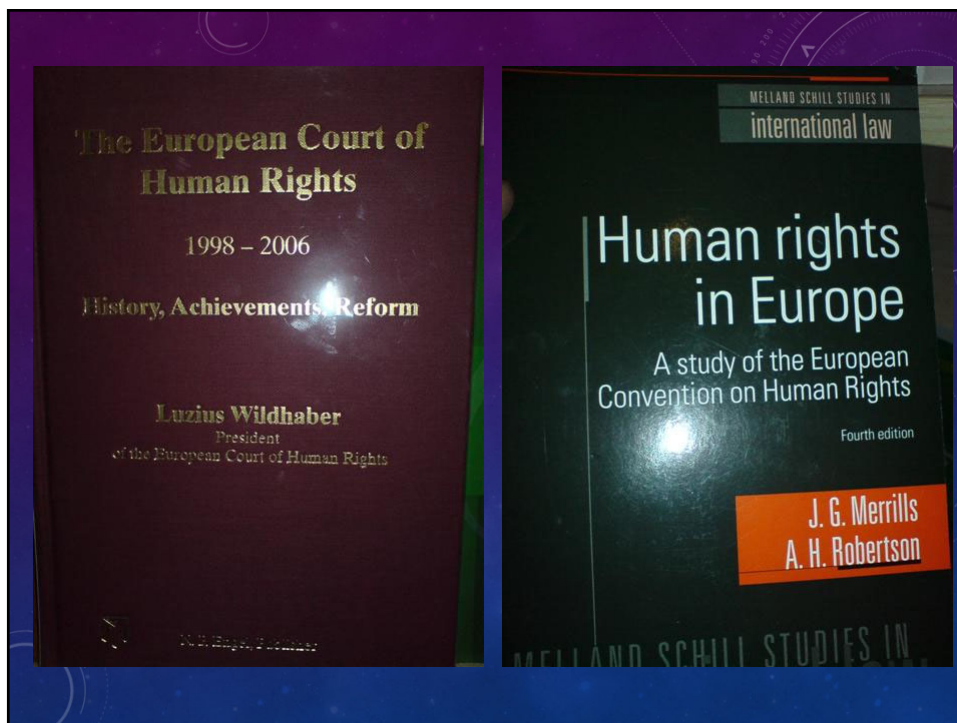
9

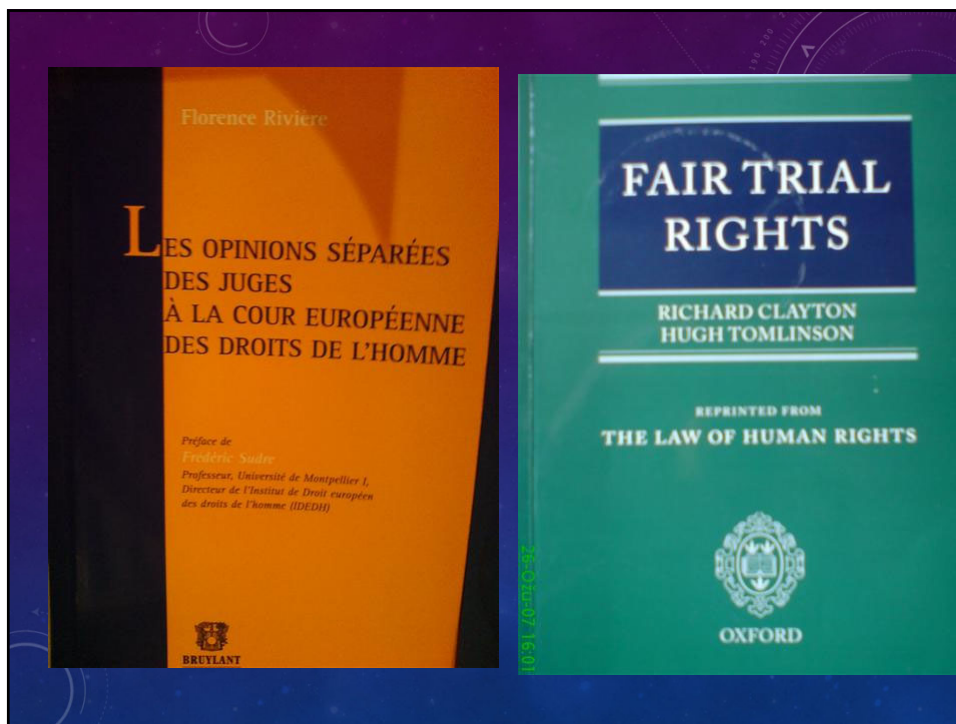
10

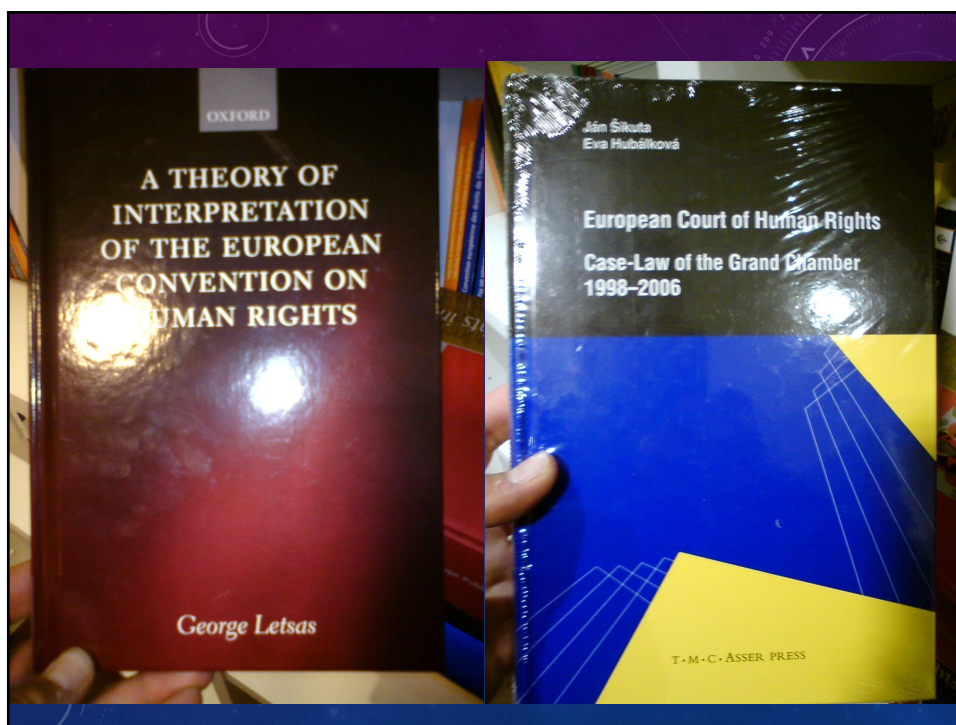
11

12

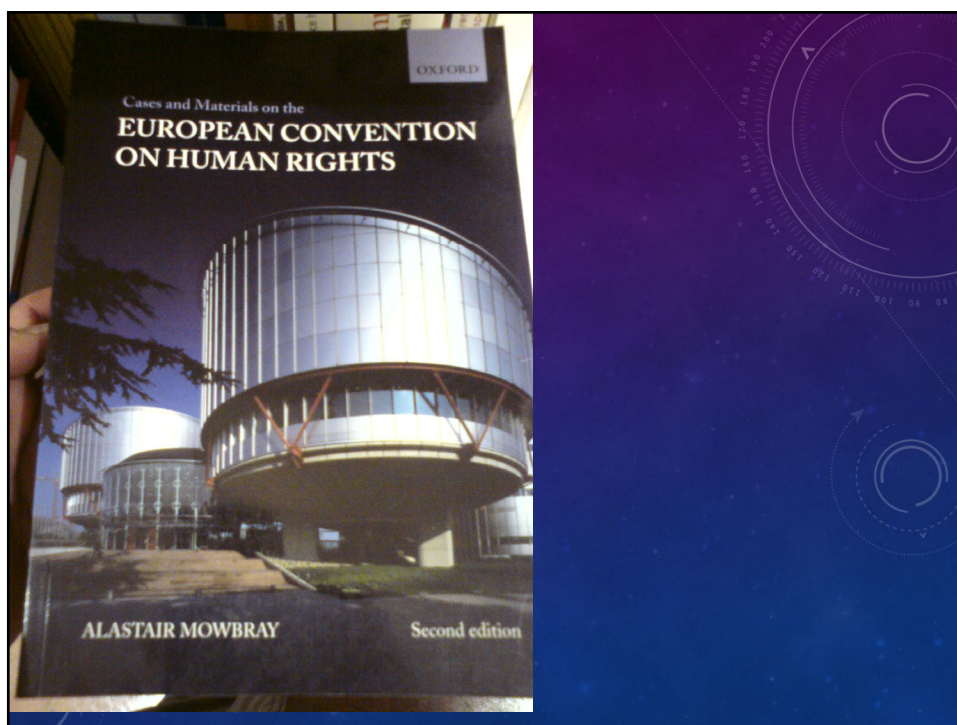
13

14

15

16

OPĆA PITANJA KONVENCIJE

VIJEĆE EUROPE I LJUDSKA PRAVA
NAČELA KONVENCIJE I PRAVILA TUMAČENJA
PРАВNA SNAGA, PODRUČJE PRIMJENE I VAŽENJE
KONVENCIJA U HRVATSKOJ

17

O POVIJESTI VIJEĆA EUROPE I IDEJI ČUVANJA ZAJEDNIČKOG NASLJEĐA

- Winston Churchill, 1942.: “United States of Europe”:
  - *...I trust that the European family may act unitedly as one under a Council of Europe... I look forward to a United States of Europe ... barriers minimised ... unrestricted travel*
- Statut - London 1949.
- zadaća, tijela, zastava, himna?
  - zadaća: promicati principe demokracije, ljudskih prava i vladavine prava;
  - tijela: Vijeće ministara i Parlamentarna skupština;
  - zastava (1955.);
  - himna (Karajanov aranžman Ode radosti);

18

ZADACI VIJEĆA EUROPE

- osiguranje jedinstva kontinenta i stvaranje osjećaja zajedničkog identiteta;
- čuvanje temeljnih vrijednosti:
  - demokracija;
  - ljudska prava;
  - vladavina prava (*rule of law*);
  - tolerantno i civilizirano društvo;
- demokratska savjest Europe – standardi;
- područja od posebnog interesa:
  - rasizam, netolerancija, zaštita manjina, zaštita prava djece, borba protiv korupcije, droga i kriminaliteta,

19

ČLANICE COE - ECHR

EU as member?

web

EK

	Država	datum
1	Albania	2.10.1996
2	Andorra	22.1.1996
3	Armenia	25.1.2001
4	Austria	3.9.1958
5	Azerbaijan	25.1.2001
6	Belgium	14.6.1955
7	Bosnia & Herzegovina	24.4.2002
8	Bulgaria	9.9.1994
9	Croatia	5.11.1997
10	Cyprus	6.10.1962
11	Czech Republic	18.3.1992
12	Denmark	13.4.1953
13	Estonia	16.4.1996
14	Finland	10.5.1990
15	France	3.5.1974
16	Georgia	20.5.1999
17	Germany	5.12.1952
18	Greece	28.11.1974
19	Hungary	5.11.1992
20	Iceland	29.6.1953
21	Ireland	25.2.1953
22	Italy	26.10.1955

23	Latvia	27.6.1997
24	Liechtenstein	8.9.1982
25	Lithuania	20.6.1995
26	Luxembourg	3.9.1953
27	Malta	23.1.1967
28	Monaco	5.10.2004
29	Montenegro	11.5.2007
30	Moldova	12.9.1997
31	Netherlands	31.8.1954
32	Norway	16.1.1952
33	Poland	19.1.1993
34	Portugal	19.11.1978
35	Roumania	20.6.1994
36	Russia	5.5.1998
37	San Marino	22.3.1989
38	Slovak Republic	18.3.1992
39	Slovenia	28.6.1994
40	Spain	4.10.1979
41	Serbia	3.4.2003
42	Sweden	4.2.1952
43	Switzerland	28.11.1974
44	Macedonia	10.4.1997
45	Turkey	18.5.1954
46	Ukraine	11.9.1997
47	United Kingdom	8.3.1951

820,000,000 ljudi

20

POVIJEST EUROPSKE KONVENCIJE

- Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Europska konvencija)
  - donesena 4.11.1950. u Rimu; stupila na snagu u rujnu 1953.
    - učinkovita zaštita prava iz Povelje UN-a i Univerzalne deklaracije;
  - dva dijela:
    - katalog ljudskih prava i sloboda;
    - mehanizam zaštite u slučaju povrede prava;
  - evolucija EK:
    - 16 protokola (15. protokol još nije ratificiran)
      - 1, 4, 6, 7: nova prava;
      - 9: mogućnost pokretanja postupka od strane pojedinaca;
      - 11: revizija mehanizma zaštite (jednostruki kolosijek) - 98;
      - 12: opća zabrana diskriminacije
      - 13: bezuvjetno ukidanje smrtne kazne
      - 14: nova reforma mehanizama zaštite
      - 15: *supsidijarnost i sloboda procjene (margin of appreciation)*
      - 16: *pravo najviših sudova da zatraže savjetodavno mišljenje*

21

EUROPSKA KONVENCIJA I NOVI PRISTUP LJUDSKIM PRAVIMA

- do II svjetskog rata: zaštita ljudskih prava kao stvar suverene volje države
- Organizacija UN
  - Povelja:
    - obveza država da štite ljudska prava
  - Univerzalna deklaracija
    - katalog prava
  - Paktovi
    - o građanskim i političkim pravima
    - o gospodarskim i socijalnim pravima
- Vijeće Europe
  - Čl. 1. – jamstvo zaštite ljudskih prava
  - Mogućnost individualnih aplikacija
  - Postupno stvaranje obuhvatnog mehanizma zaštite

ČLANAK 1.

Obveza na poštovanje ljudskih prava

Visoke ugovorne stranke osigurat će svakoj osobi pod svojom jurisdikcijom prava i slobode određene u odjeljku I. ove Konvencije.

Article 1

The High Contracting Parties shall secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in Section I of this Convention.

22

Article 44 .

Only the High Contracting Parties and the Commission shall have the right to bring a case before the Court.

Article 25

(1) The Commission may receive petitions addressed to the Secretary-General of the Council of Europe from any person, non-governmental organisation or group of individuals claiming to be the victim of a violation by one of the High Contracting Parties of the rights set forth in this Convention, provided that the High Contracting Party against which the complaint has been lodged has declared that it recognises the competence of the Commission to receive such petitions. Those of the High Contracting Parties who have made such a declaration undertake not to hinder in any way the effective exercise of this right.

(2) Such declarations may be made for a specific period.

(3) The declarations shall be deposited with the Secretary-General of the Council of Europe who shall transmit copies thereof to the High Contracting Parties and publish them.

(4) The Commission shall only exercise the powers provided for in this Article when at least six High Contracting Parties are bound by declarations made in accordance with the preceding paragraphs.

1950

23

KONVENCIJSKI SUSTAV ZAŠTITE DO 1998.

• Prvo razdoblje (1954.-1998.)

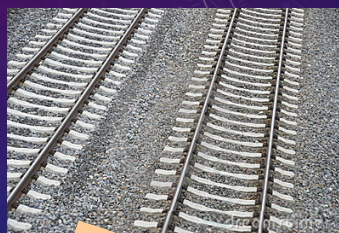
- dvostruki kolosijek:
  - **Komisija** kao filter za dopustivost zahtjeva
  - **Sud** – odlučuje o dopustivim zahtjevima

• Statistika

- > 29.000 tužbi izneseno pred Komisiju od njenog osnivanja 1954.
- cca 580 presuda Suda od njegovog osnivanja 1959.

• Intenziviranje aktivnosti Suda:

- prvi slučaj: *Lawless* (1. srpnja 1961. - presuda)
- drugi: *De Becker* 1962
- treći -- pet godina iza toga
- 1995. više slučajeva nego ukupno '59-'79

24

PROTOKOL 11 UZ EUROPSKU KONVENCIJU

- ukidanje dvostrukog kolosijeka: Komisija i Europski sud
  - funkcija filtriranja slučajeva s političkog tijela prebačena na stručno: sud
- mogućnosti individualne peticije za sve -- nemogućnost optiranja protiv
  - do tada: mogućnost da se ne ratificira Protokol 9 i time onemogućiti individualne peticije

25

... OBUJAM RADA SUDA I RAZLOZI ZA DONOŠENJE PROTOKOLA 11

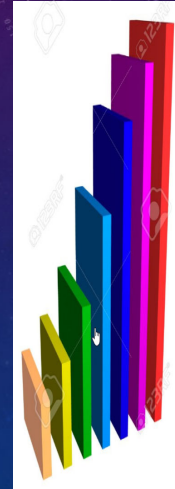
- rast broja članica & broja slučajeva:
  - 1981.- 404 zahtjeva;
  - 1985. - 596 zahtjeva; 11 presuda;
  - 1993. – 2037 zahtjeva;
  - 1995. - 3.480 zahtjeva; 87 presuda;
  - 1997. – otvoreno 12.000 spisa;
- prosječno trajanje postupka: 5 godina;
  - Sud krši pravo na postupak u razumnom roku?
  - 11. svibnja 1994. usvojen P11;
  - stupanje na snagu: 1. g. nakon ratifikacije od svih članica: **1. studeni 1998. godine.**

26

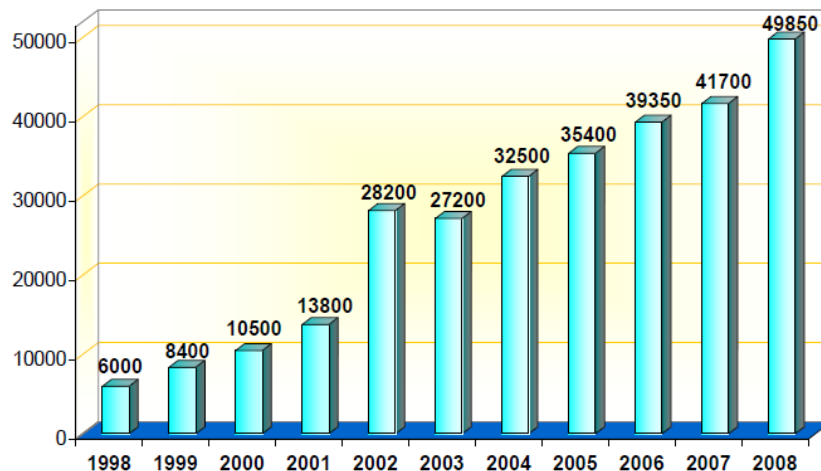
RAZLOZI ZA DONOŠENJE PROTOKOLA 14

- uspjeh sustava, ali...
  - do P11 (1959-1998)
38.389 odluka (presuda i zaključaka) u 40 g.
  - od 1998. do 2003: 61.633 odluka u 5 godina
- ... nastavak rasta:
  - 1997. – otvoreno 12.000 spisa
  - 2003. – 39.000 zahtjeva, 65.000 predmeta u radu
  - 2004. – 44.000 zahtjeva; 78.000 predmeta u radu
  - 2005 – 45.500 zahtjeva
  - 2006 – 50.500 zahtjeva
  - 2007 – 92.000 predmeta u radu

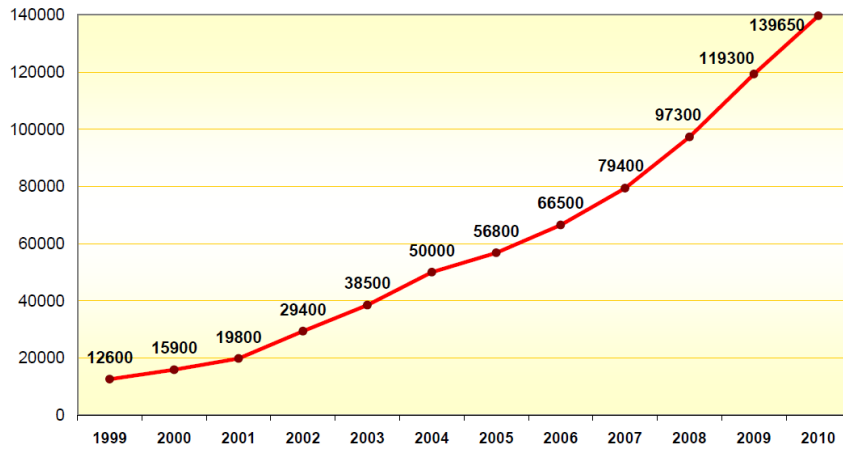
27

Chart 1 Applications allocated to a judicial formation per year

28

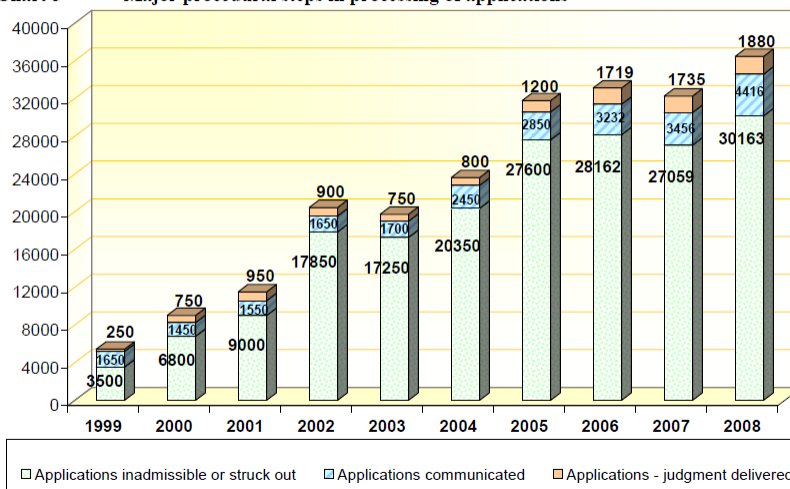
Chart 2 Applications pending before a judicial formation

29

Processing of applications

Chart 5 Major procedural steps in processing of applications

30

EVOLUCIJA U MEHANIZMIMA EK

- Protokol 14.
  - 2004: donesen
  - 2010: stupio na snagu
  - bitne reforme u sastavu i načinu rada suda
    - mandati
    - sudac-pojedinac
    - proširenje nadležnosti vijeća
    - ovrha
    - pristup EU Konvenciji
- Protokol 14bis (2009)

DE EN FR IT RU

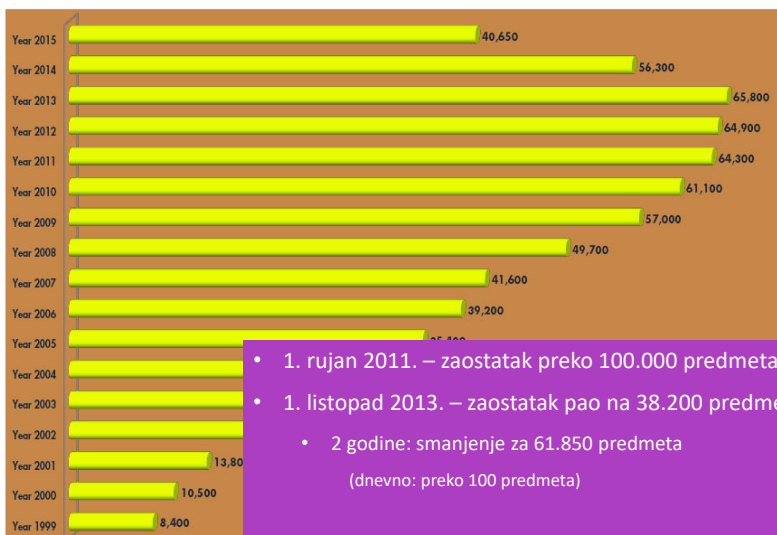
This Protocol aims to make the changes such as the introduction of a new admissibility criterion, the treatment of repetitive cases or clearly inadmissible cases, for a more satisfactory operation of the European Court of Human Rights.

Under the Protocol the Committee of Ministers will be empowered, if it decides by a two-thirds majority to do so, to bring proceedings before the Court where a State refuses to comply with a judgment. The Committee of Ministers will also have a new power to ask the Court for an interpretation of a judgment. This is to assist the Committee of Ministers in its task of supervising the execution of judgments and particularly in determining what measures may be necessary to comply with a judgment.

Other measures in the Protocol include changing the judges' term of office to a single, nine year term, and a provision allowing the accession by the European Union to the Convention.

31

Applications allocated to a judicial formation on 31 December 2015

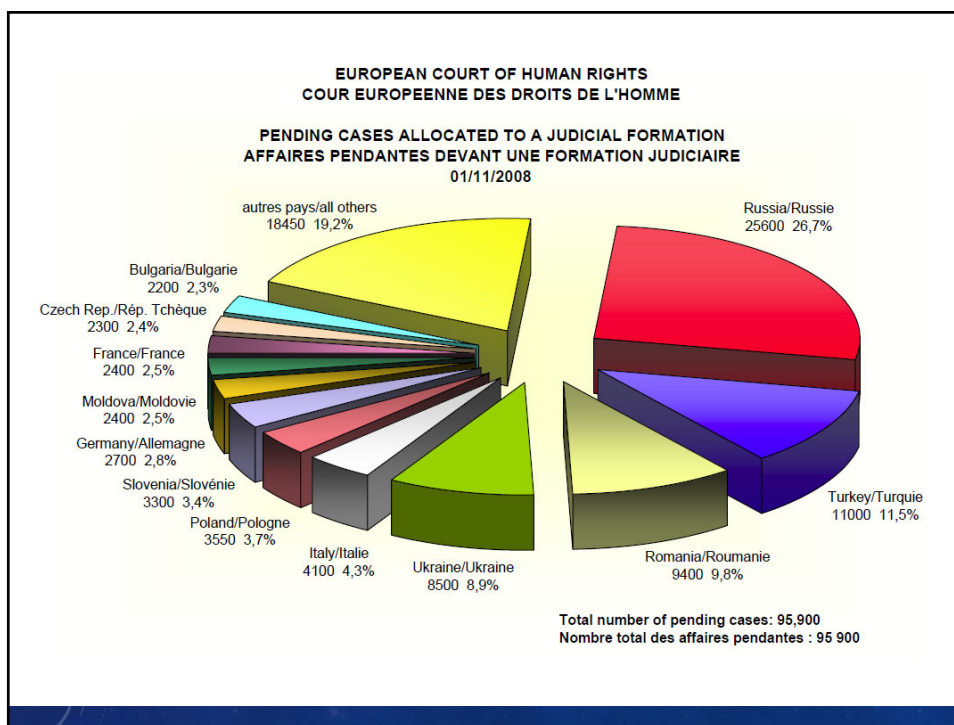
- 1. rujan 2011. – zaostatak preko 100.000 predmeta
- 1. listopada 2013. – zaostatak pao na 38.200 predmeta
  - 2 godine: smanjenje za 61.850 predmeta (dnevno: preko 100 predmeta)

32

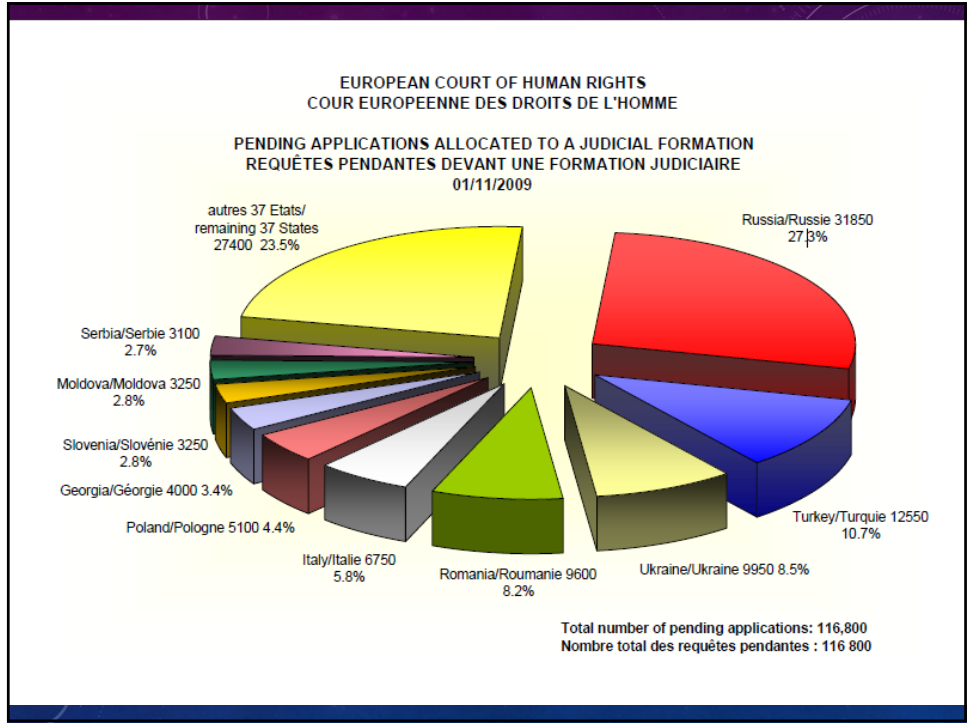

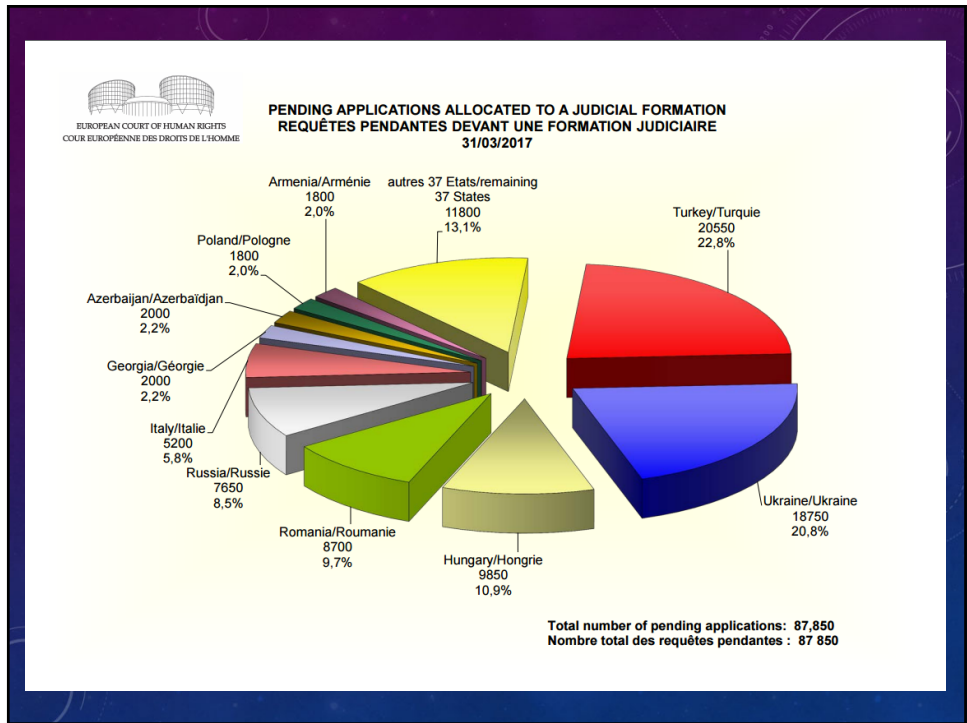
33

34

35

36

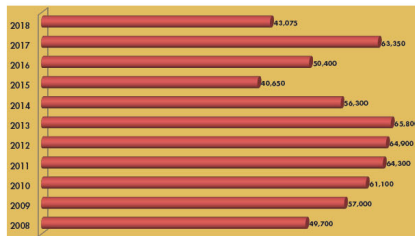
Applications allocated to a judicial formation

Applications which are allocated to a judicial formation are those for which the Court has received a correctly completed form, accompanied by copies of relevant documents.

These applications will be examined by a single judge, a Committee or a Chamber of the Court. These figures do not include applications which are at the pre-judicial stage (incomplete case file).

In 2018 about 43,000 applications were allocated to one of the Court's judicial formations.

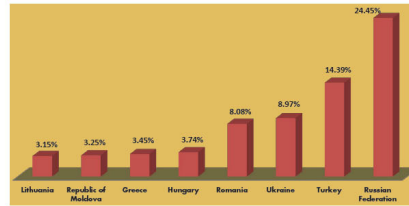
on 31 December 2018

Judgments by State

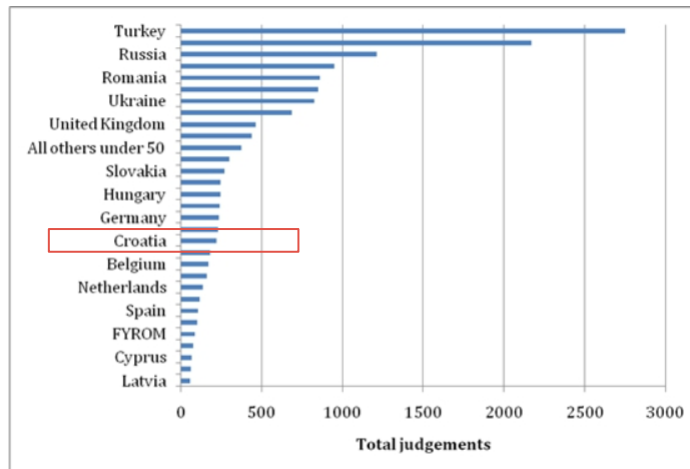
Almost half the judgments concerned 3 of the 47 member States, namely the Russian Federation (248), Turkey (146) and Ukraine (91). Nearly a quarter of all the judgments delivered by the Court concerned the Russian Federation.

Of the total number of judgments delivered in 2018, the Court found at least one violation of the Convention by the respondent State in 86% of the cases.

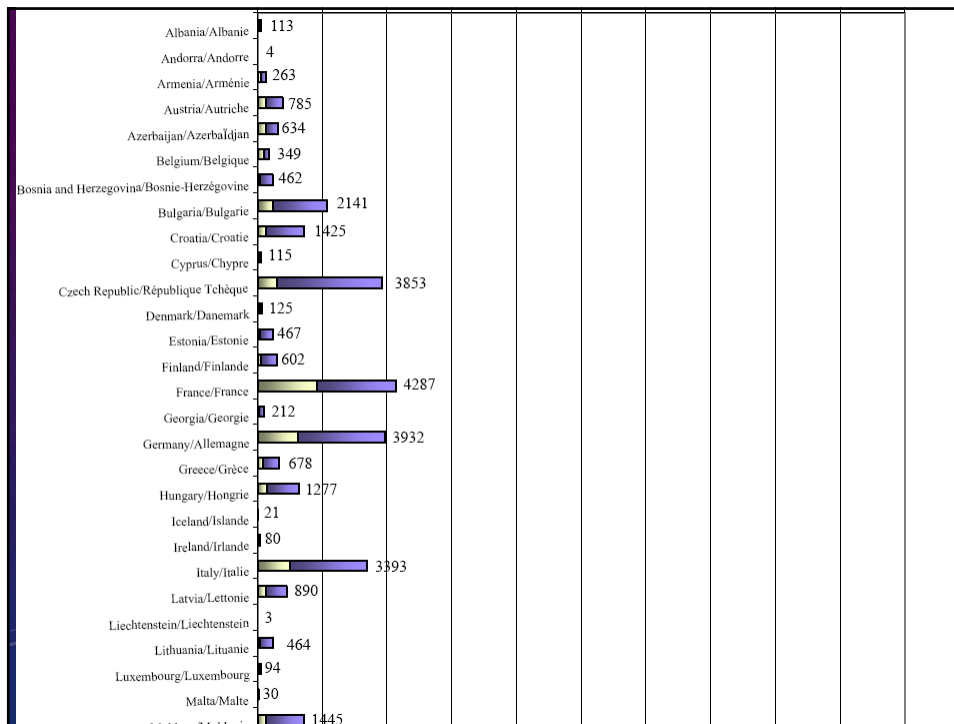

Since the Court was established in 1959, the Court has delivered 21,651 judgments. More than a third of them have concerned 3 member States: Turkey (3,532), the Russian Federation (2,501) and Italy (2,396).

Figure 1: Total ECHR judgements by country 1959-2011

Source: ECHR

39

Table 2 Applications allocated per Contracting State and population

State	Applications allocated to a judicial formation				Population (1000)				Allocated/population (10000)			
	2005	2006	2007	2008	1.1.2005	1.1.2006	1.1.2007	1.1.2008	2005	2006	2007	2008
Albania	45	52	55	75	3127	3127	3153	3170	0.14	0.17	0.17	0.24
Andorra	5	8	4	1	75	75	80	83	0.67	1.07	0.50	0.12
Armenia	110	98	614	106	3216	3216	3226	3230	0.34	0.30	1.90	0.33
Austria	298	344	329	373	8207	8266	8299	8332	0.36	0.42	0.40	0.45
Azerbaijan	175	221	708	334	8388	8388	8533	8630	0.21	0.26	0.83	0.39
Belgium	173	107	122	166	10446	10511	10585	10670	0.17	0.10	0.12	0.16
Bosnia and Herzegovina	209	243	705	971	3842	3842	3884	3843	0.54	0.63	1.82	2.53
Bulgaria	820	748	818	890	7761	7719	7679	7640	1.06	0.97	1.07	1.16
Croatia	553	640	558	608	4444	4443	4441	4435	1.24	1.44	1.26	1.37
Cyprus	66	56	63	66	749	766	779	795	0.88	0.73	0.81	0.83
Czech Republic	1267	2466	806	721	10221	10251	10287	10381	1.24	2.41	0.78	0.69
Denmark	72	69	45	73	5411	5427	5447	5476	0.13	0.13	0.08	0.13
Estonia	165	184	153	169	1348	1345	1342	1341	1.22	1.37	1.14	1.26
Finland	243	262	268	276	5237	5256	5277	5301	0.46	0.50	0.51	0.52
France	1821	1831	1553	2724	62519	62886	63392	63753	0.29	0.29	0.24	0.43
Georgia	72	105	162	1771	4361	4361	4400	4382	0.17	0.24	0.37	4.04
Germany	1592	1601	1483	1572	82501	82438	82315	82222	0.19	0.19	0.18	0.19
Greece	365	371	384	416	11083	11125	11172	11215	0.33	0.33	0.34	0.37
Hungary	644	423	529	425	10098	10077	10096	10045	0.64	0.42	0.53	0.42
Iceland	6	12	9	7	294	300	308	314	0.20	0.40	0.29	0.22
Ireland	45	40	45	48	4109	4209	4315	4420	0.11	0.10	0.10	0.11
Italy	847	931	1353	1824	58462	58752	59131	59618	0.14	0.16	0.23	0.31
Latvia	233	268	232	248	2306	2295	2281	2271	1.01	1.17	1.02	1.09
Liechtenstein	4	1	5	8	35	35	35	35	1.16	0.29	1.42	2.26
Lithuania	267	204	226	255	3425	3403	3385	3366	0.78	0.60	0.67	0.76
Luxembourg	28	32	34	35	455	460	476	484	0.62	0.70	0.71	0.72
Malta	13	16	18	12	403	404	408	411	0.32	0.40	0.44	0.29
Moldova	594	517	889	1147	3604	3604	3581	3573	1.65	1.43	2.48	3.21
Monaco	1	4	10	5	32	32	32	32	0.31	1.25	3.13	1.56
Montenegro	-	13	35	156	-	-	651	628	-	-	1.46	2.49
Netherlands	410	397	366	395	16306	16334	16358	16404	0.25	0.24	0.22	0.23
Norway	58	70	63	79	4606	4640	4681	4737	0.13	0.15	0.13	0.17
Poland	4583	3975	4202	4369	38174	38157	38126	38116	1.20	1.04	1.10	1.15
Portugal	221	215	134	151	10529	10570	10599	10618	0.21	0.20	0.13	0.14
Romania	3103	3310	3168	5242	21659	21610	21565	21529	1.43	1.53	1.47	2.43
Slovenia	866	843	865	894	43624	43624	43624	43624	0.56	0.56	0.62	0.71

40

Facts and figures: Hrvatska

45

POLITIČKI KONTEKST KONVENCIJE

- **Kontekst iz razdoblja nastanka**
  - tradicionalno poimanje suverenosti uz želju za jačanjem kohezije
  - iskustvo borbe protiv fašizma
  - blokovska podjela i strah od komunističkog totalitarizma
- **Kontekst iz razdoblja tranzicije**
  - nagli porast broja članica
  - pristup država Središnje i Istočne Europe, bivših sovjetskih republika i Rusije
  - sistemski problemi funkcioniranja pravnih sustava mnogih država članica
  - jačanje uloge Europske unije

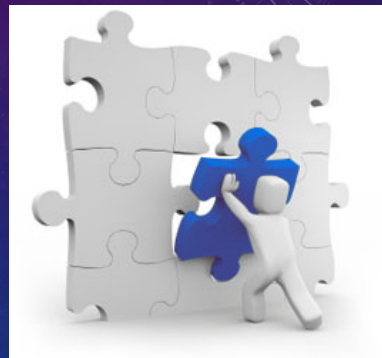

46

PRAVNA SNAGA KONVENCIJE U ZEMLJAMA ČLANICAMA

RAZLIČITE METODE IMPLEMENTACIJE U NACIONALNO PRAVO

- izravna inkorporacija odredbi EK
  - kao normi zakonske snage (Njemačka)
  - kao normi ustavne snage (Austrija)
  - kao normi nadzakonske snage (Francuska)
- oslanjanje na domaće zakonodavstvo
  - Engleska (do donošenja HRA 2000)
- tehnike uključivanja
  - jedan akt/izmjena i prilagođavanje pojedinih normi

47

TEMELJNA NAČELA KONVENCIJE

SOLIDARNOST

Članak 1.

Visoke ugovorne stranke osigurat će svakoj osobi pod svojom jurisdikcijom prava i slobode određene u odjeljku I. ove Konvencije.

Article 1

The High Contracting Parties shall secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in Section 1 of this Convention.

SUPSIJARNOST

48

PODRUČJE PRIMJENE ("JURISDIKCIJA")

- **Teritorijalna i personalna primjena**
  - Što je teritorij na kojem se primjenjuje Konvencija?
  - kolonije? diplomatska predstavništva?
  - stvarno obnašanje vlasti?
  - Europska unija kao članica Konvencije?
- **Loizidou (1995) i Cipar protiv Turske (2001)**
  - primjena u odnosu na Tursku u vezi kršenja ljudskih prava na okupiranim područjima Cipra
- **Assanidze (2004)**
  - primjena u odnosu na kršenja u u autonomnoj pokrajini Adžariji gdje središnje vlasti Gruzije nisu bile u mogućnosti da obnašaju vlast
- **Ilascu (2004)**
  - primjena na Moldovu i Rusiju u odnosu na povrede počinjene u separatističkoj "Republici Transdnjestriji"
- **Banković (2001)**
  - primjena na države članice NATO-a u vezi posljedica uzrokovanih bombardiranje Beograda
- **Bosphorus (2005)**
  - primjena na akte irskih vlasti poduzete radi provedbe embarga po pravu EU (zapljena zrakoplova zbog sankcija protiv FRJ)
- **Behrami i Saramati (2007)**
  - primjena *ratione personae* u odnosu na djelovanja i propuste KFOR-a i UNMIK-a na Kosovu

49

PRAKSA

The case of *Chiragov and Others v. Armenia*¹ concerned the jurisdiction of Armenia as regards Nagorno-Karabakh and the adjacent occupied territories and the consequent Convention responsibility for the violations alleged by Azerbaijani Kurds displaced therefrom. The six applicants were Azerbaijani Kurds who had been unable to return to their homes and property in the district of Lachin in Azerbaijan since fleeing the Armenian-Azerbaijani conflict over Nagorno-Karabakh in 1992.

The case of *Sargyan*², cited above, concerned the jurisdiction of Azerbaijan as regards a village near Nagorno-Karabakh on the territory of Azerbaijan but which remained a disputed area, and its consequent Convention responsibility for the violations alleged by Armenians displaced therefrom. The applicant was an ethnic Armenian who fled from his village of Gulistan during the Armenian-Azerbaijani conflict over Nagorno-Karabakh in 1992. The Court found that the impugned facts fell within the jurisdiction of Azerbaijan.

The *Belozorov v. Russia and Ukraine*³ case concerned, *inter alia*, the arrest of a Ukrainian national in Ukraine followed by his detention and forcible transfer to Russia. Two Russian police officers arrived in Ukraine with a warrant issued by a Russian prosecutor to carry out a search of the applicant's home. They requested assistance from the Ukrainian authorities. The warrant had been issued in connection with a Russian murder investigation. The applicant was arrested at home in Ukraine by one Ukrainian and two Russian police officers. He was handcuffed and his apartment was searched. According to the applicant, he then remained in the custody of the Ukrainian and Russian police, who on the next day escorted him to a local airport, where the Russian officers accompanied him on the next flight to Moscow. He was formally arrested on arrival.

50

TUMAČENJE KONVENCIJE

- Različite jezične verzije
  - engleski i francuski: povećana vjerojatnost različitih tumačenja
- Konvencija je međunarodni ugovor
  - primjena Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora iz 1969.
    - tumačenje u dobroj vjeri i u svjetlu uobičajene upotrebe izraza (čl. 31.)
  - ograničavanje državne suverenosti
    - striktno tumačenje
- Potreba ispitivanja “cilja i svrhe”
  - “ideali demokratskog društva”
    - pluralizam, tolerancija i otvorenost
    - slučaj **Golder** – široko teleološko tumačenje
- Evolucija u svjetlu dinamičkog razvoja
  - **Tyrer v. UK: “Convention is a living instrument”**
  - čitanje u svjetlu današnjih standarda i društvenog razvoja (primjer prava izvanbračne djece)
- Odnos s nacionalnim pravnim sustavima i njihovim standardima
  - traženje najmanjeg zajedničkog nazivnika
  - umjereno nastojanje da se uvedu viši standardi

51

GOLDER

ČLANAK 6.

Pravo na pošteno suđenje

1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.

Tumačenje Konvencije: primjer „prava na pošteno suđenje”

52

Vlada je ustvrdila kako izrazi "pravično (pošteno), javno... ispita" i "u razumnom roku", druga rečenica u stavku 1. ("presuda", "rasprava"), te stavak 3. članka 6. (čl. 6., st. 1., čl. 6., st. 3.) jasno pretpostavljaju da se radi o postupku pred sudom koji je u tijeku.

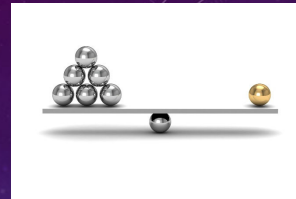
Iako se pravo na poštenu, javni i brzi sudski postupak može zasigurno primijeniti samo na postupak koji već postoji, iz toga međutim ne mora nužno slijediti kako je time isključeno pravo na samo pokretanje takvog postupka. Izaslanici Komisije s pravom su to naglasili u stavku 21. svog očitovanja. Osim toga, "razumni rok" u kaznenim stvarima može početi teći prije dana održavanja sjednice raspravnog suda, "tribunala" nadležnog za "donošenje odluke ... o optužbama za kazneno djelo" (presuda u predmetu *Wemhoff* od 27. lipnja 1968., Serija A br. 7, str. 26-27, stavak 19.; presuda u predmetu *Neumeister* od 27. lipnja 1968., Serija A br. 8, str. 41, stavak 18.; presuda u predmetu *Ringelsen* od 16. srpnja 1971., Serija A br. 13, str. 45, stavak 110.). Zamislivo je, osim toga, da u građanskim stvarima razumni rok može početi teći, u određenim okolnostima, čak i prije izdavanja naloga kojim se pokreće postupak pred sudom pred kojeg tužitelj iznese spor.

Kad bi se članak 6., stavak 1. (čl. 6., st. 1.) shvaćao na način kao da se tiče isključivo vođenja postupka koji je već pokrenut pred sudom, država bi se ugovornica mogla riješiti svojih sudova, a da pritom ne postupi u suprotnosti s tim tekstom, ili im oduzeti nadležnost da odlučuju u nekim kategorijama građanskih postupaka, te ih povjeriti tijelima koja ovise o Vladi. Takve pretpostavke, neodvojive od opasnosti proizvoljne ovlasti, imale bi ozbiljne posljedice koje su nespojive s naprijed navedenim načelima i koje Sud ne može previdjeti (presuda u predmetu *Lawless* od 1. srpnja 1961., Serija A br. 3., str. 52, te presuda u predmetu *Delcourt* od 17. siječnja 1970., Serija A br. 11, str. 14-15).

Prema mišljenju Suda, bilo bi nezamislivo da članak 6., stavak 1. (čl. 6., st. 1.) iscrpno opisuje postupovna jamstva koja se pružaju strankama u postupku koji je u tijeku, a da pritom prvo ne štiti ono što samo po sebi u stvari omogućuje korištenje tih jamstava, a to je pristup sudu. Značajke koje sudski postupak opisuju kao pošten, javan i brz uopće nemaju nikakvu vrijednost ako sudskog postupka nema.

53

NAČELO PROPORCIONALNOSTI I SLOBODA PROCJENE

- U Konvenciju je ugrađeno traganje za ravnotežom između općih interesa i interesa pojedinca
  - neka prava se mogu ograničiti, ali samo do mjere koja je nužna
    - ograničenje mora biti razmjerno cilju i svrsi
- **Margin of appreciation**
  - države imaju "određenu dozu diskrecije"
  - **Handyside v. UK**: standardna formulacija (1976)

54

In particular, it is not possible to find in the domestic law of the various Contracting States a uniform European conception of morals. The view taken by their respective laws of the requirements of morals varies from time to time and from place to place, especially in our era which is characterised by a rapid and far-reaching evolution of opinions on the subject.

By reason of their direct and continuous contact with the vital forces of their countries, State authorities are in principle in a better position than the international judge to give an opinion on the exact content of these requirements as well as on the "necessity" of a "restriction" or "penalty" intended to meet them. ....

... [I]t is for the national authorities to make the initial assessment of the reality of the pressing social need implied by the notion of "necessity" in this context. [...]

... Nevertheless, Article 10 para. 2 (art. 10-2) does not give the Contracting States an unlimited power of appreciation. The Court ... is empowered to give the final ruling on whether a "restriction" or "penalty" is reconcilable with freedom of expression as protected by Article 10 (art. 10). The domestic margin of appreciation thus goes hand in hand with a European supervision.

Handyside v. UK, 48-49

55

PRIMJENA EK U ODNOSU
NA HRVATSKU

56

HISTORIJAT VAŽENJA I PRIMJENE KONVENCIJE

- Sabor je ratificirao 24. listopada 1997.
- 5. studenog 1997. položene ratifikacijske isprave;
  - manje od godinu dana važenja u Hrvatskoj postupovnih mehanizama prije stupanja na snagu Protokola 11
  - prvih godinu dana - praktički irelevantno:
    - nije zakazan niti jedno ročište do sredine 1998
    - u 1998. nije bilo ni presuda ni rješenja o dopuštenosti
  - **prva odluka ECtHR – Očić (25.11.1999.)**
  - **prva presuda ECtHR – Rajak (28.06.2001.)**

(diskusija)

57

REZERVE NA KONVENCIJU

Članak 56. – Teritorijalna primjena

1. Svaka država može, prilikom ratifikacije ili u bilo kojem kasnijem času, notifikacijom upućenom Glavnom tajniku Vijeća Europe izjaviti da će se ova Konvencija primjenjivati na sva ili na neka područja za čije međunarodne odnose ona odgovorna.
2. Konvencija će se primjenjivati na području ili područjima navedenim u notifikaciji od tridesetoga dana nakon što Glavni tajnik Vijeća Europe primi tu notifikaciju.
3. Na tim će se područjima odredbe ove Konvencije primjenjivati vodeći računa o lokalnim uvjetima.
4. Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavkom 1. ovoga članka može naknadno u svakom času izjaviti da za jedno ili više područja na koja se izjava odnosi, prihvaća nadležnost Komisije da prima tužbe fizičkih osoba, nevladinih organizacija ili skupina pojedinaca u skladu s člankom 25. ove Konvencije.

Članak 57. – Rezerve

1. Prilikom potpisivanja ove Konvencije ili polaganja isprave o njezinoj ratifikaciji svaka država može staviti rezervu na određenu odredbu ove Konvencije ukoliko neki zakon koji je u tom času na snazi na njezinom području nije u skladu s tom odredbom. Na temelju ovoga članka nije dozvoljeno stavljanje rezervi opće naravi.
2. Svaka rezerva stavljena na temelju ovoga članka treba sadržavati kratak prikaz zakona na koji se odnosi.

58

HRVATSKA REZERVA...

Članak 4.

Sukladno članku 64. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda Republika Hrvatska stavlja sljedeću rezervu glede održavanja javne rasprave zajamčene člankom 6. stavkom 1. Konvencije:

Republika Hrvatska ne može jamčiti održavanje javne rasprave kad Upravni sud odlučuje o zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti jer on u pravilu odlučuje u nejavnoj sjednici.

Odgovarajuća odredba hrvatskog prava na koju se rezerva odnosi je:

- Zakon o upravnim sporovima, članak 34. stavak 1. koji glasi:

»O upravnim sporovima sud rješava u nejavnoj sjednici«.

NN, MU, 18/97 (Zakon o ratifikaciji), 28.10.1997.

- Rezerva otpala reformom upravnog sudovanja (2012)
- Preostala pitanja:
  - Je li problematična bila samo nejavnost?
  - Usmenost i javnost u drugostupanjskom sudovanju?

Rezerve drugih država

59

VAŽENJE EK U REPUBLICI HRVATSKOJ

- Izravna primjenjivost međunarodnih ugovora: čl. 134. Ustava RH:
  - nadzakonska snaga
  - čl. 115. st. 3. Ustava (nakon izmjena iz 2010.): „Sudovi sude na temelju Ustava, zakona, **međunarodnih ugovora i drugih važećih izvora prava**“.
    - Je li praksa ESJJP „drugi važeći izvor prava“?
- Kakav je odnos između hrvatskog Ustava i Europske konvencije?
  - Uzajamno nadopunjivanje, koordinacija ili hijerarhija?
- Jesu li sudovi dužni neposredno primjenjivati pravila EK?
  - Ustavni sud: zaštita temeljnih prava iz Ustava i Konvencije (načelo supsidijarnosti): interpretacija ustavnih prava u duhu prakse u primjeni Europske konvencije
  - Kako sudovi trebaju neposredno primjenjivati EK? Što sudac treba učiniti ako posumnja u sukladnost određenog propisa s EK i praksom ESJJP?
    - zastoj zbog neustavnosti zakona, *exceptio illegalitatis* zbog nezakonitosti propisa (čl. 37. UZUS); može li domaći sud odbiti primijeniti domaći zakon, zastati s postupkom i pokrenuti postupak kod Ustavnog suda radi ispitivanja ustavnosti / sukladnosti EK?
      - Teorijski i pravno moguće, u praksi nije podržano
      - [Odluka Ustavnog suda U-I-4175/2013 od 27. kolovoza 2013.](#)

Članak 140.

Međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni, a koji su na snazi, čine dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj su snazi iznad zakona. Njihove se odredbe mogu mijenjati ili ukidati samo uz uvjete i na način koji su u njima utvrđeni, ili suglasno općim pravilima međunarodnog prava.

60

Do 23. veljače 2007. godine, Europski sud je donio ukupno 104 presude u postupcima protiv Republike Hrvatske. U 72,11 % presuda (75 presuda), Europski sud je utvrdio da je došlo do povrede ljudskih prava podnositelja zahtjeva, dok je u 2,88 % presuda (3 presude) Sud presudio da Republika Hrvatska nije povrijedila ljudska prava podnositelja zahtjeva. U 24,03 % slučajeva (25 presuda) došlo je do prijateljskog rješenja između Republike Hrvatske i podnositelja zahtjeva, te je Sud donio presudu o brisanju zahtjeva s liste predmeta. U 0,96 % slučajeva (1 presuda), Veliko Vijeće Europskog suda nije prihvatilo odlučivanje o zahtjevu.

Od 75 presuda u kojima je Europski sud utvrdio da je došlo do povrede ljudskih prava od strane Republike Hrvatske, u 89,33 % slučajeva (67 presuda) dosudio je u korist podnositelja zahtjeva naknadu na ime nematerijalne štete, dok u 10,67 % slučajeva (8 presuda) nije obvezao Republiku Hrvatsku na isplatu naknade štete.

Iz dosadašnje sudske prakse kojom Europski sud utvrđuje povredu ljudskih prava od strane Republike Hrvatske, proizlazi da se povreda odnosi na:

- članak 6. Konvencije (Prava na pošteno suđenje) u 73,33 % slučajeva (55 presuda)
- članke 6. i 13. Konvencije (Prava na pošteno suđenje i prava na djelotvoran pravni lijek) u 13,33 % slučajeva (10 presuda),
- članke 6. i 8. Konvencije (Pravo na pošteno suđenje i Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života) u 4% slučajeva (3 presude),
- članak 1. Protokola br. 1 (Zaštite vlasništva) i članka 3. Konvencije (Zabrane mučenja) u 2,66% slučajeva (2 presude),
- članak 3. Konvencije (Zabrane mučenja) u 1,33% slučajeva (1 presuda),
- članak 8. Konvencije (Prava na poštovanje privatnog i obiteljskog života) u 1,33% slučajeva (1 presuda),
- članak 13. Konvencije (Prava na djelotvoran pravni lijek) u 1,33% slučajeva (1 presuda),
- članak 1. Protokola br. 1 (Zaštite vlasništva) i članka 6. Konvencije (Prava na pošteno suđenje) u 1,33% slučajeva (1 presuda),
- članak 2. Protokola br. 4 (Slobode kretanja) i članka 6. Konvencije (Prava na pošteno suđenje) u 1,33% slučajeva (1 presuda).

iz Nacionalnog programa zaštite ljudskih prava 2008-2011

PROFIL SLUČAJEVA PROTIV HRVATSKE

2015	Total number of judgments				Rights of the Convention														Other articles of the Convention									
	Total	Final	Final	Final	2	2	3	3	3	3	4	5	6	6	7	8	9	10	11	12	13	14	Pr.1	Pr.2	Pr.3	Pr.4		
Albania	7	7													2	1	5											
Austria	0																											
Armenia	8	8														2	1		1	5								
Austria	8	5	2	1																								
Bosnia and Herzegovina	3	2	1																									
Bulgaria	32	28	2	2																								
Croatia	25	17	8																									
Cyprus	6	5		1																								
Czech Republic	4		2	2																								
Denmark	0																											
Estonia	5	3	2																									
Finland	7	5	2																									
France	27	17	10																									
Georgia	4	2	1	1																								
Germany	11	6	5																									
Greece	47	43	4																									
Hungary	44	42	2																									
Iceland	1	1																										
Ireland	0																											
Italy	24	21	3																									
Latvia	7	6		1																								
Lithuania	2	2																										
Lithuania	14	9	2	1	2																							

SLUČAJEVI U ODNOSU NA HRVATSKU

Pretraživanje

1. Stranice Ureda Zastupnika Vlade RH

- <https://uredzastupnika.gov.hr/>
  - Rubrika „Vijesti“
  - Sažeci
  - 'analize' odluka

2. HUDOC – novi slučajevi

- <http://hudoc.echr.coe.int/eng>

KRITERIJI PRETRAGE

- Stranka: *Croatia*; /Vremensko razdoblje: *Newest First, Relevance*
- *Press releases*
- *Communicated cases*

63

SAŽECI ZA MEDIJE – URED ZASTUPNIKA

Nova presuda - Džinić protiv Hrvatske

Blokadom imovine do povrede ljudskih prava

Dana 17. svibnja 2016. g. Europski sud za ljudska prava donio je presudu kojom je utvrdio da je g. Antunu Džiniću (dalje: tužitelj) povrijeđeno pravo na mirno uživanje prava vlasništva.

Naime, u okviru kaznenog postupka protiv tužitelja, Županijski sud u Vukovaru je na prijedlog državnog odvjetništva donio privremenu mjeru kojom je tužitelju blokirao nepokretnu imovinu, točnije zabranio mu je raspolagati nepokretnom imovinom sve do odluke o njegovoj kaznenoj odgovornosti. Ta odluka je donesena kako bi se, u slučaju tužiteljeve osude, iz te imovine naplatila protupravna imovinska korist stečena kaznenim djelom.

Europski sud je utvrdio da je tužitelj u nekoliko navrata domaćim sudovima argumentirano prigovarao da vrijednost blokirane imovine višestruko prelazi visinu protupravne imovinske koristi za koju ga se tereti. Pritom je tužitelj tražio da se blokada ograniči samo na jedan dio prvotno blokirane imovine, i to dio koji svojom vrijednošću odgovara visini protupravne imovinske koristi. Međutim, Županijski sud u Vukovaru i Vrhovni sud Republike Hrvatske te su argumente odbacili, bez da su ozbiljnije razmotrili podnositeljeve prigovore i dokaze kojima ih je potkrijepio.

Takvim propustom hrvatskih sudova tužitelju je povrijeđeno pravo na mirno uživanje prava vlasništva, zaštićeno čl. 1. Protokolom 1. uz Konvenciju.

Za utvrđenu povredu konvencijskog prava Sud je dosudio tužitelju pravednu naknadu u iznosu od 2.000,00 EUR na ime nematerijalne štete, te troškove postupka u iznosu od 850,00 EUR-a.

Ova presuda još nije konačna. Ista će postati konačna ukoliko niti jedna od strana u postupku, u roku od tri mjeseca od dana objave presude ne podnese zahtjev za preispitivanje presude pred Velikim vijećem. Nakon konačnosti predmet će se nalaziti u postupku izvršenja pred Odborom ministara Vijeća Europe.

64

SAŽECI ZA MEDIJE – URED ZASTUPNIKA

Nova odluka – Miković protiv Hrvatske

Istovremeno podnošenje ustavne tužbe i revizije obvezuje podnositelja ustavne tužbe da o ishodu revizijskog postupka promptno obavijesti Ustavni sud

Europski sud za ljudska prava je dana 19. svibnja 2016. donio odluku o nedopuštenosti zahtjeva gđe Vlatke Miković (dalje: tužiteljica) koja se žalila na prekomjernu duljinu domaćeg postupka od preko 16 godina, od čega 6 godina pred Ustavnim sudom. Dodatno je tvrdila da nije imala domaće pravno sredstvo za prekomjernu duljinu postupka pred Ustavnim sudom.

Tužiteljica je 1998. pokrenula parnični postupak koji je pravomoćno završen 2007. nakon čega je istovremeno podnijela reviziju i ustavnu tužbu. Za vrijeme trajanja postupka pred redovnim sudovima tužiteljica je sukladno tada važećem Zakonu o sudovima pokrenula postupak za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku te joj je Vrhovni sud dodijelio naknadu za povredu prava. Ustavni sud je obavijestio odvjetnicu tužiteljice da će odlučivati o njenoj ustavnoj tužbi tek nakon što Vrhovni sud odluči o reviziji te da ona mora o tome obavijestiti Ustavni sud. Tužiteljica je to učinila tek oko 6 godina poslije odluke Vrhovnog suda. Ustavni sud je nastavio s postupkom te nakon 5 i pol mjeseci odlučio o ustavnoj tužbi.

Europski sud je najprije utvrdio da je tužiteljica dobila naknadu za povredu prava na suđenje u razumnom roku pred redovnim sudovima, a da u ustavnoj tužbi nije prigovorila visini te naknade. Europski sud je stoga taj dio zahtjeva odbacio zbog neiscrpljivanja domaćeg pravnog sredstva. Što se tiče duljine postupka pred Ustavnim sudom, Europski sud je utvrdio da država nije odgovorna za duljinu tog postupka jer je tužiteljica, moguće zbog propusta svoje odvjetnice, sa zakašnjenjem od 6 godina zatražila Ustavni sud da odluči o njenoj ustavnoj tužbi. Međutim, kako država nije odgovorna za interni odnos stranke i odvjetnika, Europski sud ovaj dio zahtjeva odbacio kao očigledno neosnovan. Posljedično je odbacio i zahtjev tužiteljice koji se odnosio na nepostojanje domaćeg pravnog sredstva.

Sukladno članku 28. st. 1. a) Konvencije ova odluka je postala konačna danom donošenja.

65

SAŽECI ZA MEDIJE – URED ZASTUPNIKA

Nova presuda – Kardoš protiv Hrvatske

Povredu prava na pošteno suđenje – Upravni sud Republike Hrvatske pogrešno je protumačio tužiteljičin zahtjev

Dana 26. travnja 2016. g. Europski sud za ljudska prava donio je presudu kojom je utvrdio da je gđi Ziti Kardoš (dalje: tužiteljica) povrijeđeno pravo na pristup sudu, zbog toga što Upravni sud Republike Hrvatske pogrešno protumačio njezinu tužbu.

Naime, tužiteljica je 26. lipnja 2006. podnijela Upravnom sudu Republike Hrvatske tužbu protiv odluke Ministarstva graditeljstva, kojom joj je naloženo ukloniti bespravno sagrađenu građevinu. Budući da je u svojoj tužbi spomenula i odluku građevinskog inspektora kojom je dozvoljeno prisilno rušenje njezine građevine, Upravni sud Republike Hrvatske zatražio je od tužiteljice da se očituje koju od te dvije odluke zapravo osporava. Iako je tužiteljica jasno navela da osporava prvu spomenutu odluku – onu kojom joj je naloženo ukloniti bespravno sagrađenu građevinu, Upravni sud je svojom presudom odlučio o zakonitosti druge spomenute odluke, one građevinskog inspektora o dozvoli prisilnog rušenja.

Europski sud je utvrdio da se radi o očitom pogrešci Upravnog suda u Zagrebu vezano za odluku koju je tužiteljica zapravo bila osporavala, te da je zbog te pogreške tužiteljici povrijeđeno pravo na pristup sudu vezano za odluku kojom je naloženo uklanjanje bespravno sagrađene građevine.

Za utvrđenu povredu konvencijskog prava Sud je dosudio tužitelju pravednu naknadu u iznosu od 2.500,00 EUR na ime nematerijalne štete, te troškove postupka u iznosu od 1.740,00 EUR-a.

Ova presuda još nije konačna. Ista će postati konačna ukoliko niti jedna od strana u postupku, u roku od tri mjeseca od dana objave presude ne podnese zahtjev za preispitivanje presude pred Velikim vijećem. Nakon konačnosti predmet će se nalaziti u postupku izvršenja pred Odborom ministara Vijeća Europe.

66

SAŽECI ZA MEDIJE – URED ZASTUPNIKA

Nova odluka o nedopuštenosti zahtjeva - Petolas protiv Hrvatske

Podnositelju nije povrijeđeno pravo na dom

Europski sud za ljudska prava, dana 22. ožujka 2016.[1] donio je odluku o nedopuštenosti zahtjeva g. Zvonimira Petolasa koji je prigovarao na povredu prava na dom (članak 8. Konvencije).

Protiv podnositelja je 1984. godine pokrenut postupak za iseljenje iz stana u društvenom vlasništvu povodom tužbe Općine Novi Zagreb (sada: Grad Zagreb). Pravomoćnom presudom Općinskog suda u Zagrebu od 5. prosinca 2008. godine podnositelju je naloženo iseljenje iz stana, budući da je utvrđeno da je u stan uselio bez valjane pravne osnove.

Dana 20. veljače 2012. godine Grad Zagreb je pokrenuo ovršni postupak za iseljenje podnositelja iz stana. Nakon donošenja rješenja o ovrši, postupak ovrhe je prekinut do rješavanja podnositeljevog zahtjeva za davanje stana u najam izvan liste prvenstva sukladno Odluci o najmu stanova (Službeni glasnik Grada Zagreba broj 22/09, 3/12 i 15/12). Podnositeljev zahtjev za davanje stana u najam izvan liste prvenstva odbačen je dana 11. prosinca 2015. godine jer podnositelj nije dostavio traženu dokumentaciju.

Europski sud utvrdio je da je zahtjev podnositelja očigledno neosnovan, jer u okolnostima ovog predmeta iseljenje podnositelja zahtjeva nije nerazmjerno s legitimnim ciljevima zbog kojih je iseljenje naloženo (gospodarska dobrobit zemlje i zaštita prava drugih).

Naime, Europski sud je utvrdio da se ovaj predmet bitno razlikuje od predmeta u kojima je do sada utvrđivao povredu prava na dom zbog neprovođenja testa razmjernosti (npr. *Ćosić, Paulić, Bjedov, Brežec*).

67

SAŽECI ZA MEDIJE (PRESS RELEASES)

Ribić v. Croatia (no. 27148/12)

The applicant, Zdenko Ribić, is a Croatian national who was born in 1954 and lives in Zagreb. The case concerned the prolonged proceedings for contact rights with his son.

Mr Ribić and his wife separated in December 1993, two months after their son was born. In 1996 his wife filed for divorce, at the same time seeking custody of their son and maintenance payments. After hearings had been postponed repeatedly, the divorce was eventually granted in a decision by a court of October 2001 which took effect in 2002. The court at the same time awarded custody of the child to the mother, granted Mr Ribić contact rights and ordered him to pay maintenance. On appeal by both parties, the judgment was quashed as far as the contact rights and maintenance were concerned, and the case was remitted. A new judgment granting Mr Ribić contact rights and issuing a detailed contact schedule was upheld on appeal and became final in June 2005. In parallel, while the proceedings were pending, Mr Ribić was provisionally granted access to his son by the local social welfare centre. However, his former wife refused to cooperate both with the provisional contact schedule and with the final judgment of June 2005. In enforcement proceedings a fine was imposed on her for non-compliance, which she paid. She nevertheless continued not to comply with the contact arrangements. In parallel criminal proceedings, she was also convicted of obstruction of child-protection measures and given a suspended prison sentence. The enforcement proceedings were eventually discontinued after Mr Ribić's son turned 18 in October 2011.

Mr Ribić complained that by failing to secure his contact with his son on a regular basis, the Croatian authorities had breached his rights under Article 8 (right to respect for private and family life). He pointed out in particular that between the time his son was two months old and the time he turned 18 he saw him only three times.

[Violation of Article 8](#)

Just satisfaction: EUR 25,000 (non-pecuniary damage) and EUR 1,500 (costs and expenses)

68

SAŽECI ZA MEDIJE (PRESS RELEASES)

Solomun v. Croatia (no. 679/11)

The applicant, Ivica Solomun, is a Croatian national who was born in 1974 and lives in Sisak (Croatia). The case concerned his complaint about the quashing of a judgment against the State awarding him a bonus in his salary.

In September 2000 Mr Solomun, a police officer, brought civil proceedings against the State seeking payment of a bonus in his salary for working in Dvor, a municipality that received special State support under legislation in force at the time. In October 2003 the first-instance court accepted Mr Solomun's claim and ordered the State to pay the bonus. This judgment, upheld in February 2004, was enforced in April 2004 and Mr Solomun was paid the amount due. However, in April 2005 the State Attorney's Office lodged a request for the protection of legality with the Supreme Court against the part of the judgment awarding Mr Solomun a bonus for the period between 11 August and 5 May 2001. The case was thus remitted to the courts which, finding that travel expenses awarded to Mr Solomun – as well as the address he gave in his civil action – suggested that he actually lived in Sisak, an area which did not receive State support, reversed the first-instance judgment for the period in question. Mr Solomun was also ordered to repay the compensation he had been awarded, together with interest. He lodged a constitutional complaint which was dismissed as ill-founded in April 2010.

Relying on Article 6 § 1 (right to a fair hearing) and Article 1 of Protocol No. 1 (protection of property), Mr Solomun alleged that the use of the legality review procedure to quash the final civil court judgment in his favour had breached the principle of legal certainty and unjustifiably deprived him of an acquired possession.

Violation of Article 6 § 1

Violation of Article 1 of Protocol No. 1

Just satisfaction: EUR 3,871.69 (pecuniary damage), EUR 5,000 (non-pecuniary damage) and EUR 2,400 (costs and expenses)

69

SAŽECI ZA MEDIJE (PRESS RELEASES)

Ivinović v. Croatia (application no. 13006/13)

The applicant, Marija Ivinović, is a Croatian national who was born in 1946 and lives in Zagreb. Since her early childhood she has suffered from cerebral palsy and uses a wheelchair. The case concerned proceedings, brought by a social welfare centre, in which she had been partly divested of her legal capacity.

The decision by the Zagreb Municipal Court of October 2010, which stopped her from disposing of her money and other assets and from making independent decisions concerning her medical treatment, relied exclusively on an opinion by two psychiatrists, which stated in particular that she was unable to adequately protect her own interests and might jeopardise the rights and interests of others. In the appeal proceedings, Ms Ivinović argued that the decision, based solely on that opinion, was unjustified, as the psychiatrists lacked knowledge of how she spent her money and managed her assets. Moreover, it was unclear what rights and interests of others she might jeopardise. Her appeal and her constitutional complaint were eventually dismissed.

She complained in particular that the proceedings and the decision to partly divest her of her legal capacity had violated her rights under Article 8 (right to respect for private and family life) of the European Convention on Human Rights.

Violation of Article 8

Just satisfaction: 7,500 euros (EUR) (non-pecuniary damage) and EUR 2,500 (costs and expenses)

70

SAŽECI ZA MEDIJE (PRESS RELEASES)

Press Release
issued by the Registrar of the Court

ECHR 097 (2015)
26.03.2015

Condition in Croatian law obliging parents to attempt a friendly settlement before bringing a compensation claim for the death of their daughter was compatible with the European Convention

In today's Chamber judgment⁴ in the case of *Momčilović v. Croatia* (application no. 11239/11) the European Court of Human Rights held, unanimously, that there had been:

no violation of Article 6 (access to court) of the European Convention on Human Rights.

The case concerned the condition in Croatian law making access to a civil court dependent on a prior attempt to settle the claim.

Mr and Mrs Momčilović and their son – the applicants – complained that the domestic courts had refused to examine the merits of their compensation claim against the State for the death of their relative because they had not attempted to settle the claim with the responsible authorities before introducing the contentious proceedings. According to the terms of the Civil Procedure Act, a claimant intending to bring a civil claim against the Republic of Croatia must first submit a request for settlement to the competent State Attorney's Office.

The Court found in particular that the restriction on the applicants' access to court, namely the obligation to go through a friendly settlement procedure before bringing their claim for damages against the State, was provided by law (the Civil Procedure Act) and pursued the legitimate aim of avoiding a multiplication of claims and proceedings against the State in the domestic courts, thus promoting the interests of judicial economy and efficiency. Even with the domestic courts refusing to try the applicants' civil claim for failing to have the case settled with the State Attorney's Office, it still remained open to them to comply with the friendly-settlement requirement and, in the event of a failure to reach a settlement, to file a fresh civil claim with a domestic court within the time-limit provided by domestic law. The applicants had failed to use this possibility and had thus essentially

71

72

KATALOG KONVENCIJSKIH PRAVA

Pozitivna prava - JAMSTVA

➤ Jamči se pravo na:

- život (čl. 2.)
- slobodu i sigurnost (čl. 5.)
- poštovanje privatnog i obiteljskog života (čl. 8.)
- brak (čl. 12.) i jednakost supružnika (P7/5)
- sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi (čl. 9.)
- slobodu okupljanja i udruživanja (čl. 11.)
- vlasništvo (P1/1) i obrazovanje (P1/2)
- slobodne izbore (P1/3)
- slobodu kretanja (P4/2)
- pošteno suđenje (*fair trial*) u razumnom roku (čl. 6.)
- učinkovito pravno sredstvo (čl. 13.)
- žalbu u kaznenim stvarima (P7/2)

Negativna prava - ZABRANE

➤ Zabranjuje se:

- tortura (mučenje, nečovječno i ponižavajuće postupanje) – (čl. 3.)
- ropstvo & prisilni rad (čl. 4.)
- kažnjavanje za djelo koje nije zakonom predviđeno kao kazneno – (čl. 7.)
- diskriminacija (čl. 14, P12)
- dužnički zatvor (P4/1)
- protjerivanja vlastitih državljana i kolektivno protjerivanje stranaca (P4/4)
- smrtna kazna (P6, P13)

73

VRSTE KONVENCIJSKIH PRAVA

BEZUVJETNA I UVJETNA

= Prava koja se mogu/ne mogu ograničiti – *(un)qualified rights*

- S obzirom na pravo države da se miješa u ostvarivanje prava
  - prava koja mogu odnosno ne mogu biti ograničena zbog legitimnog ostvarenja drugih, kolektivnih interesa i prava koja se ne mogu ograničiti
    - Uvjet za ograničenje:
      - “nužno u demokratskom društvu...” & propisano zakonom

APSOLUTNA I RELATIVNA PRAVA

= *derogabilna i nederogabilna* – v. čl. 15/2 EK

- S obzirom na mogućnost da se stave izvan snage u izvanrednim okolnostima
  - prava koja se ne mogu derogirati: čl. 2. (osim u ratu), 3, 4/1 i 7.

74

PRIMJERI

ČLANAK 8.

Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života

1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.
2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

ČLANAK 11.

Sloboda okupljanja i udruživanja

1. Svatko ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja s drugima, uključujući pravo osnivati sindikate ili im pristupati radi zaštite svojih interesa.
2. Ne mogu se postavljati nikakva ograničenja ostvarivanju tih prava, osim onih koja su propisana zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna radi interesa državne sigurnosti ili javnog reda i mira, radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih. Ovaj članak ne zabranjuje da se nameću zakonska ograničenja u ostvarivanju tih prava pripadnicima oružanih snaga, policije ili državne uprave.

ČLANAK 2.

Pravo na život

1. Pravo svakoga na život zaštićeno je zakonom. Nitko se smije biti namjerno lišen života osim u izvršenju sudske presude na smrtnu kaznu za kazneno djelo za koje je ta kazna predviđena zakonom.

ČLANAK 3.

Zabrana mučenja

Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.

ČLANAK 7.

Nema kazne bez zakona

1. Nitko ne može biti proglašen krivim za kazneno djelo počinjeno činom ili propustom koji, u času počinjenja, po unutrašnjem ili po međunarodnom pravu nisu bili predviđeni kao kazneno djelo. Isto se tako ne može odrediti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kad je kazneno djelo počinjeno.

ČLANAK 4.

Zabrana ropstva i prisilnog rada

1. Nitko se ne smije držati u ropstvu ili ropstvu sličnom odnosu.

ČLANAK 15.

Derogiranje u vrijeme izvanrednog stanja

1. U vrijeme rata ili drugog izvanrednog stanja koje ugrožava opstanak naroda svaka visoka ugovorna stranka može, u opsegu koji je strogo određen potrebama tih izvanrednih prilika, poduzeti mjere koje derogiraju njezine obveze iz ove Konvencije, uz uvjet da te mjere nisu nespojive s njezinim ostalim obvezama po međunarodnom pravu.
2. Na temelju te odredbe ne može se derogirati članak 2., osim za slučajeve smrti prouzročene zakonitim ratnim činima, niti članci 3., 4 (stavak 1.) i 7.
3. Svaka visoka ugovorna stranka koja se posluži tim pravom derogiranja svojih obveza mora glavnog tajnika Vijeća Europe u cijelosti obavijestiti o mjerama koje je poduzela i o razlozima rad kojih je to učinila. Ona će također obavijestiti glavnog tajnika Vijeća Europe o prestanku djelovanja tih mjera i o ponovnoj punoj primjeni svih odredaba ove Konvencije.

75

DOKAZIVANJE I TERET DOKAZA ZA UTVRĐIVANJE POVREDA PRAVA

Elementi koje treba dokazivati

1. Je li došlo do ograničenja prava zajamčenog Konvencijom
2. Je li ograničenje bilo opravdano (**pod 2.: samo kod uvjetnih prava**)
  - 2.a. Je li ograničenje utemeljeno na zakonu?
  - 2.b. Je li ograničenje poduzeto radi ostvarenja legitimnih interesa?
  - 2.c. Je li ograničenje nužno u demokratskom društvu?
  - 2.d. Je li ograničenje razmjerno (minimalno narušavanje prava potrebno da bi se ostvario legitimni cilj)?

- **Obveza podnositelja zahtjeva:** dokazati (do stupnja vjerojatnosti) da je došlo do ograničenja prava.
- **Obveza države:** dokazati (do stupnja vjerojatnosti) da je ograničenje bilo opravdano.

76

VRSTE OBVEZA DRŽAVE DA ŠTITI LJUDSKA PRAVA NEGATIVNE I POZITIVNE OBVEZE

Što znači obveza države da "osigura" ostvarenje zajamčenih prava i sloboda (čl. 1. EK)?

- **Negativne obveze**
  - suzdržavanje od mučenja; nedopuštenog ograničavanja slobode izražavanja...
    - većina obveza je negativna! – zabrana 'miješanja' (*interference*)
- **Pozitivne obveze**
  - osiguranje zatvorskih uvjeta koji nisu nehumani, uspostavljanje sustava sudova i zakona, djelotvorna istraga
  - obveze promjene zakonodavstva: **Marckx protiv Belgije, Airey protiv Irske**
    - belgijsko pravo nije priznavalo da je izvanbračno dijete dio majčine obitelji
    - irsko pravo nije imalo sustav besplatne pravne pomoći
  - Drugi primjeri: prava transseksualaca na promjenu osobnih dokumenata, pravo na operativni zahvat /na teret zdravstvenog osiguranja/ (**Y.Y. protiv Turske**)

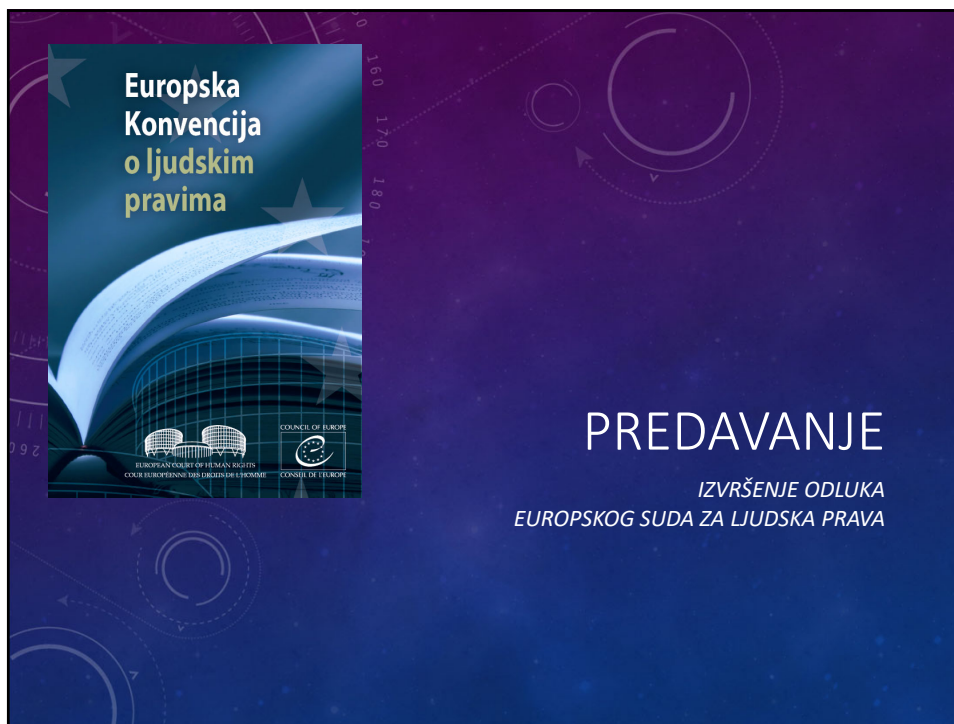
77

DRITTWIRKUNG

U kojoj mjeri ima država obvezu sprječavati kršenje prava od strane privatnopravnih subjekata ("trećih")?

- mogućnost otkaza od strane privatnog poslodavca zbog pripadnosti sindikatu
- sprječavanje demonstracija od strane trećih
- tjelesna kazna u privatnim školama
- zadiranje u privatnost od strane medija
- zabrana okupljanja u šoping-centrima
- loše postupanje u privatnim zatvorima...
- **Obveza privatnopravnih subjekata da štite prava zajamčena konvencijom?**
  - Pozitivne obveze države da provedu
    - Kaznenu istragu
    - Druge mjere
  - [Đorđević protiv Hrvatske \(summary\)](#), [Škorjanec protiv Hrvatske](#)
    - Ustrajno maltretiranje retardiranog djeteta srpske nacionalnosti od strane djece u njegovom susjedstvu
    - Rasno motivirani fizički napad na bračni par (suprug romske nacionalnosti); supruga nije smatrana žrtvom.

78

79

MEHANIZMI IMPLEMENTACIJE

Kada Europski sud utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava od strane Republike Hrvatske, Republika Hrvatska mora poduzeti: (1) odgovarajuće mjere u korist tužitelja kojima sprječava daljnje kršenje ljudskih prava te u najvećoj mogućoj mjeri ukloniti posljedice nastale povredom ljudskih prava (*restitutio in integrum*),¹³ (2) odgovarajuće mjere potrebne da bi se spriječile slične povrede ljudskih prava u budućnosti (npr. izmjena zakonodavstva ili sudske prakse). Izvršenje presuda Europskog suda nadzire Odbor Ministara Vijeća Europe. Iz dosada objavljenih Rezolucija Odbora ministara Vijeća Europe proizlazi da je Republika Hrvatska uredno izvršavala obveze koje za nju proizlaze iz presuda Europskog suda.

- Kako se osigurava da se države članice pridržavaju svojih konvencijskih obveza?
  - opće i posebne mjere
    - pravična naknada i osiguranje protiv budućih kršenja.
  - sustav političkog nadzora
    - Odbor ministara
      - lakše s individualnom restitucijom negoli s dalekosežnim promjenama
  - Vidi [stranice odjela za ovrhu](#) (video); stranice [Ureda zastupnika](#)
    - V. HUDOC-EXEC (<https://hudoc.exec.coe.int/>)
      - primjeri – slučaj [Sejdić i Finci](#), slučaj [Klausz, Brdar](#) (ново)

80

Sustav reakcije na utvrđene povrede prava u nacionalnom pravu

- mogućnost podnošenja zahtjeva za ponavljanje postupka
  - Zakon o parničnom postupku (od 2003.)

5.a Ponavljanje postupka u povodu konačne presude Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu o povredi temeljnog ljudskog prava ili slobode

Članak 428.a

Kad Europski sud za ljudska prava utvrdi povredu kojeg ljudskog prava ili temeljne slobode zajamčene Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatnih Protokola uz tu Konvenciju koje je Republika Hrvatska ratificirala, stranka može, u roku od trideset dana od konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava, podnijeti zahtjev sudu u Republici Hrvatskoj koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojemu je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to pravo ili temeljna sloboda povrijeđeno.

Postupak iz stavka 1. ovoga članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.

U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštivati pravna stajališta izražena u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda temeljnog ljudskog prava ili slobode.

ZPP

81

PREDAVANJE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA
ORGANIZACIJA
PRISTUP SUDU – UVJETI DOPUSTIVOSTI
POSTUPAK

82

ODJELJAK II. EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČLANAK 19.

Ustanovljenje Suda

Radi osiguranja poštovanja obveza koje su visoke ugovorne stranke preuzele Konvencijom i dodatnim protokolima, ustanovljuje se Europski sud za ljudska prava, dalje: "Sud". On djeluje kao stalni Sud.

ČLANAK 20.

Broj sudaca

Sud se sastoji od broja sudaca jednakog broju visokih ugovornih stranaka.

ČLANAK 21.

Uvjeti za obavljanje službe

1. Suci moraju biti visokog moralnog ugleda i ispunjavati uvjete što se traže za obavljanje visokih sudačkih služba, ili pravnici priznati kao ugledni stručnjaci.
2. Suci djeluju u Sudu u osobnom svojstvu.
3. Tijekom svoga mandata suci ne mogu obavljati nikakve djelatnosti koje bi bile inkompatibilne s njihovom neovisnosti, nepristranosti ili sa zahtjevom punog radnog vremena njihove službe; o svim pitanjima koja proizađu iz primjene ovoga stavka odlučuje Sud.

14

ČLANAK 22.

Izbor sudaca

Suce u ime svake visoke ugovorne stranke bira Parlamentarna skupština većinom glasova, s liste od tri kandidata koje predlaže visoka ugovorna stranka.

ČLANAK 23.

Trajanje mandata i razrješenje

1. Suci se biraju na razdoblje od devet godina. Oni se ne mogu ponovno birati.
2. Mandat sudaca istječe kad navršše 70 godina.
3. Suci ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni. Međutim, oni nastavljaju rješavanje slučajeva što su ih bili započeli.
4. Sudac ne može biti razriješen službe osim ako ostali suci dvotrećinskom većinom odluče da je taj sudac prestao ispunjavati tražene uvjete.

ČLANAK 24.

Tajništvo i izvjestitelji

1. Sud ima Tajništvo čije se funkcije i organizacija propisuju poslovnikom Suda.
2. Kad sudi kao sudac pojedinac, Sudu pomažu izvjestitelji koji djeluju pod nadzorom predsjednika Suda. Oni su dio Tajništva Suda.

ČLANAK 25.

Plenarna sjednica

Sud u plenarnoj sjednici:

- a) bira svoga predsjednika i jednog ili dva potpredsjednika na razdoblje od tri godine; oni se mogu ponovno birati;

15

83

- b) osniva vijeća za određeno razdoblje;
- c) bira predsjednike sudskih vijeća; oni se mogu ponovno birati;
- d) usvaja poslovnik Suda;
- e) bira tajnika i jednog ili više zamjenika tajnika;
- f) može podnijeti bilo koji zahtjev na temelju članka 26. stavka 2.

ČLANAK 26.

Sudac pojedinac, odbori, vijeća i veliko vijeće

1. Sud razmatra slučajeve koji su mu podneseni kao sudac pojedinac, u odborima od tri suca, u vijećima od sedam sudaca i velikom vijeću od sedamnaest sudaca. Sudska vijeća osnivaju odbore za određeno razdoblje.
2. Na zahtjev plenarne sjednice Suda, Odbor ministara može jednoglasnom odlukom i za određeno razdoblje, smanjiti na pet broj sudaca u vijećima.
3. Kad sudi kao sudac pojedinac, sudac neće ispitivati niti jedan zahtjev protiv visoke ugovorne stranke u čije je ime izabran.
4. U vijeće i veliko vijeće ulazi, po službenoj dužnosti, sudac koji je izabran u ime zainteresirane visoke ugovorne stranke. Ako takvog nema, ili je taj sudac spriječen, u svojstvu suca ulazi osoba koju predsjednik Suda izabere s liste koju ta stranka prethodno podnese.
5. Veliko vijeće uključuje i predsjednika suda, potpredsjednike, predsjednike vijeća i ostale suce izabrane u skladu s poslovnikom Suda. Kad veliko vijeće razmatra neki slučaj na temelju članka 43., niti jedan sudac iz vijeća koje je donijelo presudu ne može sudjelovati u radu velikog vijeća, s izuzetkom predsjednika vijeća i suca izabranog u ime zainteresirane visoke ugovorne stranke.

16

ČLANAK 27.

Ovlasti suca pojedinca

1. Sudac pojedinac može proglasiti nedopuštenim ili brisati sa sudske liste slučajeva zahtjev podnesen na temelju članka 34., kad takvu odluku može donijeti bez daljnjega razmatranja.
2. Odluka je konačna.
3. Ako sudac pojedinac ne proglasi zahtjev nedopuštenim niti ga izbriše s liste, prosljedit će ga odboru ili vijeću na daljnje razmatranje.

ČLANAK 28.

Ovlasti odbora

1. Vezano uz zahtjev podnesen na temelju članka 34., odbor može jednoglasno:
  - a) proglasiti zahtjev nedopuštenim ili ga brisati s liste slučajeva, kad takvu odluku može donijeti bez daljnjeg razmatranja; ili
  - b) proglasiti zahtjev dopuštenim te istodobno donijeti presudu o osnovanosti, ako o glavnom pitanju slučaja koje se odnosi na tumačenje ili primjenu Konvencije ili dodatnih protokola, postoji ustaljena sudska praksa ovoga Suda.
2. Odluke i presude iz stavka 1. su konačne.
3. Ako sudac izabran u ime zainteresirane visoke ugovorne stranke nije član odbora, odbor ga u bilo kojoj fazi postupka može pozvati da zauzme mjesto jednog od članova odbora, imajući u vidu sve bitne okolnosti, uključujući i pitanje je li se ta stranka usprotivila primjeni postupka iz stavka 1. b).

17

84

SASTAV EUROPSKOG SUDA

- **Broj (20)**
  - koliko stranaka EK, toliko sudaca (sada: 47)
- **Organizacija**
  - predsjednik, dva potpredsjednika; predsjednici Vijeća (sekcija); tajnik (*registrar*);
- **Uvjeti za suce (21)**
  - "visok moralni ugled"
  - "kvalifikacije za visoke sudačke službe"
  - "priznati stručnjaci"
- **Izbor i mandat (22-23)**
  - tri kandidata, bira Parlamentarna skupština (< 65 g. P15)
  - mandat: 9 godina (protokol 14); istekom 70 g. prestaje
    - Prije: 6 g. (iznimno < > 3 g. i < 9 g.).
  - državljanstvo sudaca nije propisano
- **Sastav sudskih tijela („formacije“)**
  - „sudac pojedinac“
  - "odbori" (Committees); - 3 suca;
  - "vijeća" (Chambers); - 7 sudaca;
  - "velika vijeća" (Grand Chambers) - 17 sudaca;

85

NADLEŽNOST TIJELA UNUTAR SUDA (DO 2010 – STARI SUSTAV)

- **tajništvo (Registry);**
  - primanje predmeta, prvi pregled;
- **odbori (Committees) – 3 suca**
  - dopustivost;
  - brisanje s liste slučajeva;
  - uvjet – jednoglasnost;
- **vijeća (Chambers) – 7 sudaca**
  - pojedinačni zahtjevi u meritumu (osim onih ustupljenih Velikom vijeću);
  - dopustivost (delegirano od odbora);
- **Velika vijeća (Grand Chambers) – 17 sudaca**
  - odluke o zahtjevima država;
  - odluke o individualnim zahtjevima (delegirano od vijeća);
    - ako se pojavi pitanje koje utječe na tumačenje Konvencije ili protokola; napuštanje ranijih odluka ("precedenata") - čl. 30.;
  - preispitivanje na zahtjev stranke ("žalba");

86

NADLEŽNOSTI TIJELA UNUTAR SUDA (OD 2010 – NOVI SUSTAV)

- **tajništvo (Registry) i izvjestitelji (čl. 24 – novi)**
  - primanje predmeta, prvi pregled;
- **sudac pojedinac (novi čl. 26.)**
  - odlučuje o dopustivosti, ako se takva odluka može donijeti bez daljnjeg razmatranja
- **odbori (Committees) – 3 suca**
  - dopustivost, jednoglasno
  - odluka o meritumu, ako postoji ustaljena praksa o glavnom pitanju.
- **vijeća (Chambers) – 7 ili 5 sudaca (26/2)**
  - pojedinačni zahtjevi u meritumu (osim onih ustupljenih Velikom vijeću);
  - dopustivost (delegirano od odbora)
- **Velika vijeća (Grand Chambers) – 17 sudaca**
  - odluke o zahtjevima država
  - odluke o individualnim zahtjevima (delegirano od vijeća);
    - ako se pojavi pitanje koje utječe na tumačenje Konvencije ili protokola; napuštanje ranijih odluka ("precedenata") - čl. 30.
  - preispitivanje na zahtjev stranke ("žalba")
  - odluka o tome je li država propustila ispuniti obvezu iz presude (46/4).

87

PROCESNI UVJETI ZA PODNOŠENJE ZAHTEVA

ČLANAK 33.

Međudržavni sporovi

Svaka visoka ugovorna stranka može se obratiti Sudu povodom svake navodne povrede određaba Konvencije i dodatnih protokola od strane druge visoke ugovorne stranke.

ČLANAK 34.

Pojedinačni zahtjevi

Sud može primiti zahtjeve bilo koje fizičke osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve povrede prava priznatih u ovoj Konvenciji ili dodatnim protokolima što ih je počinila jedna visoka ugovorna stranka. Visoke ugovorne stranke obvezuju se da ni na koji način neće sprečavati djelotvorno vršenje toga prava.

ČLANAK 37.

Bitanje zahtjeva u listi

1. Sud može u svakom stadiju postupka odlučiti da izbaci neki zahtjev s liste slučajeva kada okolnosti dovode do zahtjeva:
  - a) da podnositelj ne namjerava ustupiti u svojem zahtjevu, ili
  - b) da je predmet riješen ili
  - c) da iz nekog drugog razloga koji utvrdi Sud više nije opravdan razlog za daljnje ispitivanje zahtjeva.
- Međutim, Sud će nastaviti ispitivanje zahtjeva ako to traže interesi poštovanja ljudskih prava zajamčenih Konvencijom i dodatnim protokolima.
2. Sud može odlučiti da vrati zahtjev na svoju listu slučajeva ako smatra da to okolnosti opravdavaju.

ČLANAK 39.

Prijateljsko rješenje

1. Sud se u bilo kojoj fazi postupka može staviti na raspolaganje zainteresiranim strankama u cilju postizanja prijateljskog rješenja na temelju poštovanja ljudskih prava zajamčenih Konvencijom i dodatnim protokolima.
2. Postupak prema stavku 1. je poverljive prirode.
3. Ako je postignuto prijateljsko rješenje, Sud će izbaciti slučaj sa svoje liste odlukom koja će sadržavati kratku izjavu o činjenicama i postignutom rješenju.
4. Ta se odluka dostavlja Odboru ministara koji nadzire izvršenje uvjeta prijateljskoga rješenja, kako su navedeni u odluci.

ČLANAK 35.

Uvjeti dopuštenosti

1. Sud može razmatrati predmet samo nakon što su ispoljena sva raspoloživa domaća pravna sredstva, u skladu s ograničenim pravilima međunarodnog prava i unutar razdoblja od šest mjeseci od dana donošenja konačne odluke.
2. Sud neće razmatrati niti jedan pojedinačni zahtjev podnesen na temelju članka 34. koji je:
  - a) anonimni ili
  - b) u osnovi isti kao neki predmet što ga je Sud već ispitivao, ili koji je već podvrgnut nekom drugom međunarodnom postupku istrage ili rješavanja te ako ne sadrži nikakve nove relevantne činjenice.
3. Sud će proglasiti nedopuštenim svaki pojedinačni zahtjev podnesen na temelju članka 34. ako:
  - a) zahtjev smatra inkompatibilnim s odredbama Konvencije i dodatnih protokola, očito neosnovanim ili zloupotrebom prava na podnošenje zahtjeva, ili
  - b) smatra da podnositelj nije pretrpio značajnu štetu, osim ako interesi poštovanja ljudskih prava zajamčenih Konvencijom i dodatnim protokolima traže ispitivanje osnovanosti zahtjeva te pod uvjetom da se na toj osnovi ne odbaci niti jedan slučaj koji nije propisno razmotren pred domaćim sudom.
4. Sud će odbaciti svaki zahtjev koji smatra nedopuštenim na temelju ovoga članka. Takva odluka može biti donesena u bilo kojem stadiju postupka.

88

UVJETI ZA PRISTUP SUDU

(DOPUŠTENOST – PROCESNE PRETPOSTAVKE)

- personalni - *ratione personae* /čl. 33. i 34./
  - fizičke osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve
- kauzalni - *ratione causae* /čl. 35./
  - iscrpljenost svih raspoloživih domaćih pravnih sredstava
  - sadržaj peticije: odbacivanje anonimnih, u bitnome identičnih zahtjeva, zahtjeva kojima se zlorabe prava
- vremenski - *ratione temporis* - /međ. pravo/
  - u načelu nije dopuštena tužba koja se odnosi na činjenice nastale prije stupanja na snagu EK;
  - rok: 6 mj. od konačne odluke (**P15: 4 mjeseca**)
- teritorijalni - *ratione loci* /čl. 1./
  - V. o teritorijalnom područje primjene EK

89

Sudac pojedinac

- Sustav filtriranja predmeta po čl. 34. i 35. EK

(iz: Grčar, [Kritika](#))

[Tekst – zašto štitište E.G.](#)

Promjene u praksi rada sudaca pojedinaca

- [Press release](#)

11-04-20

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

HRASTE & PARTNERI
Janjko Grčić, odvjetnik
Ribijski 40
HR - 10000 Zagreb
CROATIE

ECHR-LCro11.00R
ELG/IST/enu
28. ožujka 2013.

Broj zahtjeva: 74986/12
Ljekarne Serahorst protiv Hrvatske

Poštovani,

pozivam se na Vaš zahtjev podnesen 24. listopada 2012. i zaveden pod gore navedenim brojem.

Želim Vas izvjestiti da je između 7. ožujka 2013. i 21. ožujka 2013. godine Europski sud za ljudska prava po suda pojedincu (E. Steiner uz pomoć izvjestitelja u skladu s člankom 24. stavkom 2. Konvencije) odlučio proglasiti Vaš zahtjev nedopuštenim. Ova odluka je donijeta 21. ožujka 2013.

Imajući u vidu svu dostavljenu dokumentaciju, i u mjeri u kojoj su navedeni zahtjevi u nadležnosti ovog Suda, Sud je utvrdio da nisu zadovoljene pretpostavke dopuštenosti sukladno člancima 34. i 35. Konvencije.

Ova je odluka konačna i protiv nje ne postoji mogućnost žalbe Velikom vijeću, kao niti bilo kojem drugom organu. Tajništvo nije u mogućnosti dati Vam bilo kakve daljnje podatke o odluci suda pojedince. Od Suda stoga više nećete primiti nikakve podneske koji se tiču ovog predmeta, a Vaš će spis, u skladu s uputama Suda, biti uništen godinu dana od datuma odluke suda pojedince.

Ovo je priopćenje u skladu s pravilom 52.A Poslovnika Suda.

S poštovanjem,

za Sud,

E. Grčić
vođa jedinica odjeka

90

SUDIONICI U POSTUPKU (POJEDINAČNI ZAHTEVI)

- stranke:
  - (tužitelj) = podnositelj zahtjeva
  - (tuženik) = država-ugovorna strana
- **Intervenijenti/umješači (čl. 36. EK)**
  - ✓ mogu podnositi pisana očitovanja i sudjelovati u raspravi
    - ✓ država čije je državne pripadnosti podnositelj zahtjeva - uvijek ovlaštena intervenirati
    - ✓ bilo koja druga država ili zainteresirana osoba - ako je pozove predsjednik Suda
    - ✓ povjerenik za ljudska prava Vijeća Europe

ČLANAK 36.

Intervencija treće stranke

1. U svim slučajevima koji se razmatraju pred vijećem ili velikim vijećem visoka ugovorna stranka čiji je državljanin podnositelj zahtjeva ima pravo podnositi pisana očitovanja i sudjelovati u raspravi.

2. Predsjednik Suda može, u interesu pravilnog suđenja, pozvati svaku visoku ugovornu stranku koja nije stranka u postupku ili svaku zainteresiranu osobu koja nije podnositelj zahtjeva da podnesu pisana očitovanja ili da sudjeluju u raspravi.

3. U svim slučajevima pred vijećem ili velikim vijećem, povjerenik za ljudska prava Vijeća Europe može podnositi pisana očitovanja i sudjelovati u raspravi.

91

STRANAČKA SPOSOBNOST

- legitimacija ***ratione personae*** kod individualnih postupaka – pojedinačni zahtjev
- **aktivna legitimacija:**
  - **fizička osoba, nevladina organizacija, skupina pojedinaca**
    - šire određenje u odnosu na domaće pravo
    - tvrdnja tužitelja da je on žrtva povrede prava zajamčenih EK
    - nemogućnost podnošenja *actio popularis*
    - *neanonimnost*
- **pasivna legitimacija:**
  - **država članica**

92

POKRETANJE POSTUPKA: INICIJALNI STADIJI

Prethodni postupak – od slanja zahtjeva do njegovog upućivanja nadležnoj sudskoj formaciji

- **Pismeno obraćanje tajništvu – priprema za podnošenje zahtjeva (eventualno)**
  - opis slučaja
  - prava koja su navodno povrijeđena
  - koja su pravna sredstva iscrpljena
    - odluke – opis sadržaja; prilog: kopije.
- **Odgovor tajništva (pravnog odjela nadležnog za državu)**
  - mogućnost zamolbe za dodatna objašnjenja
  - obavijest o praksi Suda
  - dostava obrasca, ako već nije podnesen (**obrazac** jasno istaknut na stranicama suda, na **svim jezicima članica**)
    - Obrazac se po mogućnosti popunjava elektronički, no šalje se poštom
- **Upućivanje zahtjeva nadležnom sudskom tijelu**
  - Nadležna sudska formacija
    - pojedinac – očigledno nedopušteni/neosnovani zahtjevi
    - odbor (3 suca) – repetitivni slučajevi
    - vijeće (7 sudaca) – nerepetitivni slučajevi

KONTINUIRANA REFORMA SUSTAVA

Rule 47 of the Rules of Court was amended on 1 January 2016

An amended version of Rule 47 of the Rules of Court, which sets out the conditions for applying to the Court and for lodging a complete and valid application, came into force on 1 January 2016. The changes are minor and are described in detail in the press release issued by the Court on 01/12/2015.

Following the amendments, all relevant documents including the application form and the Notes for filling in the application form have been updated. Applicants and their representatives should use the current version of the application form. Old application forms which have been available since 1 January 2014 and were sent to the Court before 1 January 2016 will still be accepted if they are otherwise in conformity with the Rule 47 requirements.

[Press release \(01/12/2015\)](#)

93

POKRETANJE POSTUPKA INFORMACIJE NA HRVATSKOM I ENGLLESKOM

- **Obrasci u PDF formatu**
  - Obrazac zahtjeva: https://www.echr.coe.int/Documents/Application_Form_HRV.pdf
  - Punomoć: https://www.echr.coe.int/Documents/Authority_Form_HRV.pdf
  - [Tablice za grupe zahtjeva \(zahtjevi s više podnositelja\)](#) - XLS
- **Informacije suda za podnositelje zahtjeva iz Hrvatske**
  - <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/forms/hrv>
  - <https://uredzastupnika.gov.hr/europski-sud-za-liudska-prava/kako-podnijeti-zahtjev-436/436>
    - [Nova pravila o odlukama suca pojedinca \(vijesti\)](#)
    - Upute: https://www.echr.coe.int/Documents/Application_Notes_HRV.pdf (hrv.)
  - [Korisni dokumenti](#) – razni linkovi
  - [Tekst Poslovnika - Pravilo 47](#) (hrv.), čitav [Poslovnik](#) (hrv.); izmjene [Poslovnika](#) (eng., aktualno)
- **Druge upute i pomoć za popunjavanje obrazaca i pokretanje postupka**
  - [How to make a valid application?](#) (eng.)
  - [Praktične upute](#) (eng.) - povijesni pregled Poslovnika (Rules); *practice directions* (PDs)
  - [Opće informacije o Sudu](#) (Q&A na različitim jezicima)
  - [Brošura – Vaš zahtjev pred ESLJP](#) (hrv.)
  - [Česte greške pri popunjavanju](#) (eng.)
  - [Upute Predsjednika \(PD\) o pokretanju postupka](#) (eng., 2015)

94

Chapter II – Institution of Proceedings

Rule 45 – Signatures

1. Any application made under Articles 33 or 34 of the Convention shall be submitted in writing and shall be signed by the applicant or by the applicant's representative.
2. Where an application is made by a non-governmental organisation or by a group of individuals, it shall be signed by those persons competent to represent that organisation or group. The Chamber or Committee concerned shall determine any question as to whether the persons who have signed an application are competent to do so.
3. Where applicants are represented in accordance with Rule 36, a power of attorney or written authority to act shall be supplied by their representative or representatives.

Rule 47¹ – Contents of an individual application

1. An application under Article 34 of the Convention shall be made on the application form provided by the Registry, unless the Court decides otherwise. It shall contain all of the information requested in the relevant parts of the application form and set out
  - (a) the name, date of birth, nationality and address of the applicant and, where the applicant is a legal person, the full name, date of incorporation or registration, the official registration number (if any) and the official address;
  - (b) the name, address, telephone and fax numbers and e-mail address of the representative, if any;
  - (c) where the applicant is represented, the dated and original signature of the applicant on the authority section of the application form; the original signature of the representative showing that he or she has agreed to act for the applicant must also be on the authority section of the application form;

95

- (d) the name of the Contracting Party or Parties against which the application is made;
  - (e) a concise and legible statement of the facts;
  - (f) a concise and legible statement of the alleged violation(s) of the Convention and the relevant arguments; and
  - (g) a concise and legible statement confirming the applicant's compliance with the admissibility criteria laid down in Article 35 § 1 of the Convention.
2. (a) All of the information referred to in paragraph 1 (e) to (g) above that is set out in the relevant part of the application form should be sufficient to enable the Court to determine the nature and scope of the application without recourse to any other documents.
    - (b) The applicant may however supplement the information set out in the application form with further details on the facts, alleged violations of the Convention and the arguments. Such information shall not exceed 20 pages.
  - 3.1. The application form shall be signed by the applicant or the applicant's representative and shall be accompanied by
    - (a) copies of documents relating to the decisions or measures complained of, judicial or otherwise;
    - (b) copies of documents and decisions showing that the applicant has complied with the exhaustion of domestic remedies requirement and the time-limit contained in Article 35 § 1 of the Convention;
    - (c) where appropriate, copies of documents relating to any other procedure of international investigation or settlement;
    - (d) where the applicant is a legal person as referred to in Rule 47 § 1 (a), a document or documents showing that the individual who lodged the application has the standing or authority to represent the applicant.
  - 3.2. Documents submitted in support of the application shall be listed in order by date, numbered consecutively and be identified clearly.
  4. Applicants who do not wish their identity to be disclosed to the public shall so indicate and shall submit a statement of the reasons justifying such a departure from the normal rule of public access to information in proceedings before the Court. The Court may authorise anonymity or grant it of its own motion.
  - 5.1. Failure to comply with the requirements set out in paragraphs 1 to 3 of this Rule will result in

Pravilo 47. (hrv)

96

Popunjavanje obrasca (video – eng.)

Korisni materijali za pripremu podneska
Practice directions ([link](#))
[Zahtjev za anonimnošću](#)
[Zahtjev za pravičnu naknadu](#)

Elektroničko podnošenje

- [Zastupnika država članica](#)
- [Podnositelja zahtjeva](#)

Korisni materijali za meritornu pripremu
[Vodiči \(Ured\)](#) i [Vodiči \(ECHR\)](#)
[Factsheets](#)

HRV - 2016/1
Obrazac zahtjeva

Obrazac koji treba ispuniti izravno samo uz priglasni Admbe-Pravnik i/ili odgovarajuće stručno osoblje koje može poslati na stranicu www.admbe.com.
Površnost prijave obrazca treba uvijek ostaviti, ispuniti ga u (dijelno) kopirani Admbe-modul, zatim ga isporučiti putem poštom Suda.

Upozorenje: Ako je Vaš zahtjev nepotpun, neće biti prihvaćen (vidi pravilo 47. Poslovnik Suda). Posebno obratite pažnju da pravilo 47. stavak 2. (a) Podnositelja traži da kratka izjava o dopunjenosti, priložite i podaci o pridržavanju uvjeta dopunjenosti MORAJU biti navedeni u odgovarajućim dijelovima obrasca zahtjeva. Pravilno popunjeno obrazac treba omogućiti Suda da odredi vrstu i predmet zahtjeva bez uvida u bilo koji drugi podnesak.

Kodirana naljepnica
Ako ste od Europskog Suda za ljudska prava već primili kodirane naljepnice, jednu naljepnicu zaljepite ovdje.

Nal broj
Ako ste od Suda već dobili broj zahtjeva vezano uz ove priložbe, navedite ga ovdje.

A. Podnositelj zahtjeva

A.1. Pojedinaac
Ovaj odjeljak odnosi se samo na fizičke osobe kao podnositelja zahtjeva. Ako je podnositelj zahtjeva organizacija, prijdite na odjeljak A.2.

A.2. Organizacija
Ovaj odjeljak treba popuniti samo ako je podnositelj zahtjeva trgovačko društvo, nevladina organizacija, udruženje ili druga pravna osoba. U tom slučaju popunite i odjeljak D.1.

1. Prezime
2. Ime(na)
3. Datum rođenja
4. Mjesto rođenja
5. Državljanstvo
6. Adresa
7. Telefon (uključujući međunarodni pozivni broj)
8. E-mail (ako ga imate)
9. spol muški ženski

10. Tvrtka ili naziv
11. Identifikacijski (registracijski) broj (ako postoji)
12. Datum osnivanja ili upisa u odgovarajući upisnik (ako postoji)
13. Ujletnost
14. Adresa sjedišta
15. Telefon (uključujući međunarodni pozivni broj)
16. E-mail

97

ZASTUPANJE

Podnositelji

- svatko može sam nastupati u vlastito ime – do komunikacije predmeta
- mogućnost angažiranja punomoćnika
- redovno: odvjetnici (ali uz dopuštenje mogu i druge osobe)
- poznavanje jezika

mogućnost besplatne pravne pomoći od Suda (čl. 105-110. [Poslovnika](#)) [Prijevod na stranicama Ureda]

Države članice

zastupnici države (R35.)

- pomoćnici, savjetnici

Rules of Court – 1 January 2016

Rule 36¹ – Representation of applicants

Rule 36¹ – Representation of applicants

1. Persons, non-governmental organisations or groups of individuals **may initially** present applications under Article 34 of the Convention **themselves or through a representative**.
2. Following **notification** of the application to the respondent Contracting Party under Rule 54 § 2 (b), the applicant **should be represented** in accordance with paragraph 4 of this Rule, **unless** the President of the Chamber decides otherwise.
3. The applicant must be so represented at **any hearing** decided on by the Chamber, **unless** the President of the Chamber **exceptionally grants leave** to the applicant to present his or her own case, subject, if necessary, to being assisted by an advocate or other approved representative.
4. (a) The representative acting on behalf of the applicant pursuant to paragraphs 2 and 3 of this Rule **shall be an advocate authorised to practise in any of the Contracting Parties and resident in the territory of one of them, or any other person approved by the President of the Chamber**.
(b) In exceptional circumstances and at any stage of the procedure, the President of the Chamber may, where he or she considers that the circumstances or the conduct of the advocate or other person appointed under the preceding sub-paragraph so warrant, **direct that the latter may no longer represent or assist the applicant** and that the applicant should seek alternative representation.
5. (a) The advocate or other approved representative, or the applicant in person who seeks leave to present his or her own case, **must** even if leave is granted under the following sub-paragraph **have an adequate understanding of one of the Court's official languages**.
(b) If he or she **does not have sufficient proficiency to express** himself or herself in one of the Court's official languages, **leave to use one of the official languages** of the Contracting Parties may be given by the President of the Chamber under Rule 34 § 3.

98

Javnost postupka

- [Pravilo 33. Poslovnika \(izmjena\)](#); čl. 40. EK
- u pravilu postupak je javan
  - iznimno ne, ako tako odluči Sud
    - Po službenoj dužnosti ili na inicijativu stranke ili treće osobe
      - Inicijativna mora biti obrazložena
      - U cijelosti ili djelomično
    - Javnost se može ograničiti iz istih razloga iz kojih se mogu ograničiti uvjetna konvencijska prava
- **Presude i druge odluke**
  - Presude i odluke Vijeća i Velikog vijeća: uvijek javne
  - Sumarne odluke o nedopuštenosti ili brisanju
    - dostupne javnosti – ali kao „periodične opće informacije“
    - Isto i za odluke suca pojedinca
- **Rođišta**
  - Javna, iznimno nejavna ([Pravilo 63](#))
- **Dokumenti u tajništvu**
  - javni su, osim prema odluci predsjednika Suda ([Pravilo 33/1](#))
    - Iznimka: dokumenti u postupku „prijateljske nagodbe“: nejavni
  - [V. Archives](#)
    - Pristup arhivi Suda; praktična pitanja

Jezik postupka

- [Pravilo 34. Poslovnika](#)
- Opće pravilo:
- Službeni jezici suda su **engleski i francuski**
  - iznimno: drugi jezik članice - do odluke o dopuštenosti
- **Po stadijima**
  - **Do komunikacije predmeta tuženoj državi**
    - Stranke mogu koristiti jedan od službenih jezika u članicama Konvencije
  - **Nakon komunikacije predmeta tuženoj državi**
    - Engleski ili francuski
      - drugi jezik članice može se i dalje koristiti ako tako dopusti predsjednik vijeća, eventualno uz obvezu stranke da snosi troškove prevođenja
    - Državi se može naložiti da osigura prevođenje njenih podnesaka za podnositelja na službeni jezik te države, da bi podnositelj mogao shvatiti sadržaj podnesaka ([Pravilo 34/5](#)).
    - Svjedoci i vještaci imaju pravo na korištenje svoga jezika, uz osigurano prevođenje.
    - Nacionalni sud može upućivati zahtjev za savjetodavnim mišljenjem na službenom jeziku tog suda.

99

Pravilo 33.¹ (JAVNOST POSTUPKA)

1. Svi dokumenti položeni u Tajništvu od strane stranaka ili trećih stranaka u vezi sa zahtjevom, osim onih položenih u okviru pregovora o prijateljskom rješenju predviđenih u pravilu 62., dostupni su javnosti sukladno pravilima koja određuje Tajnik, osim ako predsjednik vijeća, iz razloga navedenih u stavku 2. ovoga pravila odluči drukčije, bilo na vlastitu inicijativu, ili na zahtjev stranke ili bilo koje druge zainteresirane osobe.

2. Pristup javnosti dokumentu ili bilo kojem njegovom dijelu može biti ograničen u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kad tako zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka ili druge zainteresirane osobe, ili u mjeri strogo potrebnoj po mišljenju predsjednika Vijeća u posebnim okolnostima kad bi pristup javnosti bio protivan interesima pravde.

3. U zahtjevu kojim se prema stavku 1. ovoga pravila traži tajnost, moraju se navesti razlozi i točno odrediti traži li se da dokumenti budu nedostupni javnosti u cijelosti ili djelomično.

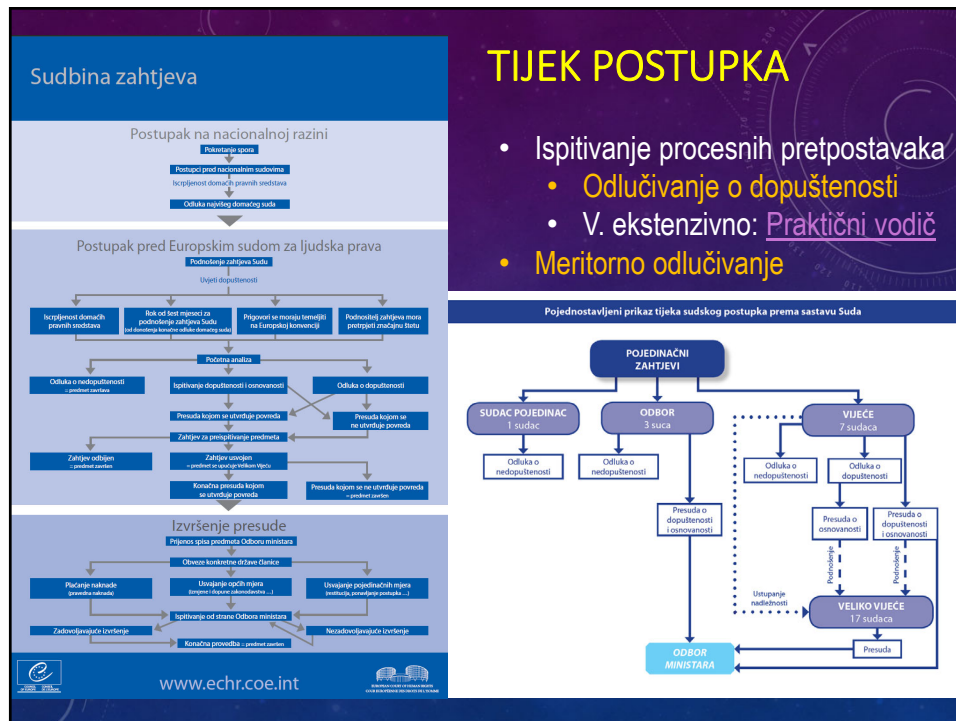
4. Odluke i presude koje donosi vijeće dostupne su javnosti. Odluke i presude odbora, uključujući odluke iz pravila 53. stavka 5, dostupne su javnosti. Sud će periodično učiniti dostupnim javnosti opće informacije o odlukama koje suci pojedinci donose temeljem pravila 52.A stavka 1.i odbori na temelju pravila 53. stavka 5.

100

PISMENI I USMENI POSTUPAK

- Forma poduzimanja radnji u postupku pred ESLJP
- **Pismeni postupak**
  - ako stranke smatraju da je to nužno, prvo se vodi pismeni postupak;
  - rok za podnošenje podnesaka i isprava;
  - pravo na očitovanje o protivnikovim navodima;
- **Usmeni postupak**
  - sasluša se tužitelj zastupnik i zastupnik odgovarajuće države;
  - svjedoke i vještake poziva tajnik Suda; nema prisilnih sredstava; saslušanja su javna - iznimno *in camera*.

101

102

PRIVREMENE MJERE

Pravilo 39. Poslovnika

- „određena mjera naložena državi tijekom postupka”
  - Npr. zabrana ekstradicije
- Uvjet: opasnost da će bez mjere doći do ozbiljnih povreda Konvencije (praksa)
- Nepostupanje u skladu s privremenom mjerom – povreda čl. 34. Konvencije
  - V. Mamatkulov i Askarov protiv Turske (t. 92-129); Rackete protiv Italije (press); Lambert protiv Francuske (press)
  - V. Micaleff protiv Malte (hrv.)

Dokumenti:

Informacije o privremenim mjerama (hrv.); Upute (practice directions) (hrv.)

Uvod u privremene mjere pred Sudom (eng.);

Obuhvatna praksa: Factsheet on Interim Measures; Statistički podaci

Pravilo 39.³

(PRIVREMENE MJERE)

1. Vijeće, ili, kad je to primjereno, predsjednik odjela ililužni sudac imenovan temeljem stavka 4. ovog pravila može, na zahtjev stranke ili svake druge zainteresirane osobe, ili na vlastitu inicijativu, naznačiti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka pred tim vijećem.

2. Kada se to smatra prikladnim, Odbor ministara može se odmah obavijestiti o mjeri donesenoj u pojedinom predmetu.

3. Vijeće ili, kad je to primjereno, predsjednik odjela ililužni sudac imenovan temeljem stavka 4. ovog pravila, može tražiti informacije od stranaka o svakom pitanju koje je povezano s primjenom bilo koje privremene mjere koju je naznačilo.

4. Predsjednik Suda može imenovati potpredsjednike odjelalužnim sucima za odlučivanje o zahtjevima za privremenu mjeru.

103

Načini okončanja postupka

Vrste presuda – prioritarno rješavanje predmeta i pilotski postupak

104

NAGODBA

(“PRIJATELJSKO RJEŠENJE SPORA”)

- ako je zahtjev dopušten - Sud nastavlja s ispitivanjem slučaja
- Sud se stavlja na raspolaganje strankama za postizanje rješenja na temelju poštovanja ljudskih prava (39)
  - postupak posredovanja i mirenja je **povjerljiv**
  - u slučaju nagodbe - sud briše slučaj u presudi koja kratko rekapitulira činjenice i rješenje

ČLANAK 39.

Prijateljsko rješenje

1. Sud se u bilo kojoj fazi postupka može staviti na raspolaganje zainteresiranim strankama u cilju postizanja **prijateljskog rješenja na temelju poštovanja ljudskih prava** zajamčenih Konvencijom i dodatnim protokolima.
2. Postupak prema stavku 1. je **povjerljive** prirode.
3. Ako je postignuto prijateljsko rješenje, Sud će **izbrisati slučaj** sa svoje liste odlukom koja će sadržavati **kratku izjavu o činjenicama i postignutom rješenju**.
4. Ta se odluka **dostavlja Odboru ministara koji nadzire izvršenje** uvjeta prijateljskoga rješenja, kako su navedeni u odluci.

105

Pravilo 62.¹

(PRIJATELJSKO RJEŠENJE)

1. Nakon što je zahtjev proglašen dopuštenim, tajnik, djelujući prema uputama vijeća ili njegovog predsjednika, stupa u vezu sa strankama radi postizanja prijateljskog rješenja u toj stvari u skladu s člankom 39. stavkom 1. Konvencije. Vijeće poduzima sve korake koji se čine primjerenim kako bi olakšalo postizanje takvog rješenja.

2. U skladu s člankom 39. stavkom 2. Konvencije, pregovori o prijateljskom rješenju bit će tajni i neće biti na štetu argumenata stranaka u postupku u sporu. U postupku u sporu ne može se pozivati ili oslanjati ni na kakvo pisano ili usmeno priopćenje niti na ikakvu ponudu ili ustupak učinjen u okviru pokušaja postizanja prijateljskog rješenja.

3. Ako tajnik obavijesti vijeće da su stranke prihvatile prijateljsko rješenje, ono će, nakon što se uvjeri da je rješenje postignuto na temelju poštovanja ljudskih prava priznatih Konvencijom i dodatnim protokolima, izbrisati predmet sa sudske liste u skladu s pravilom 43. stavkom 3.

4. Stavci 2. i 3. primjenjuju se *mutatis mutandis* na postupak prema pravilu 54 A.

HUDOC – [Hrvatske nagodbe](#)
Primjer: [Badovinac](#), [Podoreški](#)

106

JEDNOSTRANO PRIZNANJE POVREDE

„unilateral declaration“

- Novo pravilo – čl. 62.A Poslovnika, od IV/2012;
- Mogućnost u slučaju da podnositelj zahtjeva odbije nagodbu („prijateljsko rješenje“)
  - Izjava („deklaracija“) kojom se jasno potvrđuje povreda i obećaju odšteta i korektivne mjere
  - Zahtjev Sudu da se predmet briše s liste predmeta

Iznimno: može se tražiti i bez pokušaja nagodbe, ako to posebne okolnosti opravdavaju

Vidi: [Unilateral declarations](#)

Pravilo 62.A²
(Jednostrano priznanje povrede)

1. (a) Kada podnositelj zahtjeva odbije prijedlog za postizanje prijateljskog rješenja u skladu s pravilom 62, ugovorna stranka može podnijeti zahtjev Sudu za brisanje zahtjeva s liste predmeta Suda, u skladu s člankom 37.stavkom 1. Konvencije.
(b) Takvom zahtjevu mora priložiti deklaraciju kojom jasno potvrđuje povredu Konvencije u podnositeljevom slučaju zajedno s obećanjem da će osigurati odgovarajuće obeštećenje i, ukoliko je potrebno, poduzeti potrebne korektivne mjere.
(c) Podnošenje deklaracije iz članka 1 (b) ovih pravila mora biti učinjeno u javnom i kontradiktornom postupku vođenom odvojeno od i uz poštovanje povjerljivost postupka postizanja prijateljskog rješenja spora, sukladno članku 39. stavku 2. Konvencije i pravilu 62. stavku 2.
2. Kada posebne okolnosti to opravdavaju, zahtjev i priložena deklaracija mogu biti podneseni Sudu čak i bez postojanja prijašnjeg pokušaja postizanja prijateljskog rješenja spora.
3. Ukoliko Sud smatra da deklaracija može dovesti do utvrđenja da poštovanje ljudskih prava definiranih u Konvenciji i pripadajućim Protokolima ne zahtjeva dalje ispitivanje zahtjeva, on može zahtjev izbrisati s liste predmeta Suda u cjelosti ili djelomično, čak o ako podnositelj zahtjeva želi da se ispitivanje predmeta nastavi.
4. Ovo pravilo se primjenjuje *mutatis mutandis* na postupak prema pravilu 54A.

107

ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI I BRISANJE S LISTE

ČLANAK 37.
Brisanje zahtjeva s liste

1. Sud može u svakom stadiju postupka odlučiti da izbrise neki zahtjev s liste slučajeva kada okolnosti dovode do zaključka:
  - a) da podnositelj ne namjerava ustajati u svojem zahtjevu, ili
  - b) da je predmet riješen, ili
  - c) da iz nekog drugog razloga koji utvrdi Sud više nije opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva.Međutim, Sud će nastaviti ispitivanje zahtjeva ako to traže interesi poštovanja ljudskih prava zajamčenih Konvencijom i dodatnim protokolima.
2. Sud može odlučiti da vrati zahtjev na svoju listu slučajeva ako smatra da to okolnosti opravdavaju.

- formalna odluka o (ne)dopuštenosti;
  - V. čl. 54.A (2002-06)
- brisanje zahtjeva s liste
  - moguće u svakom stadiju - uvjeti:
    - podnositelj ne namjerava ustajati
    - predmet je riješen
    - iz drugog razloga više nije oportuno dalje odlučivati
- donošenje meritorne odluke - presude
- Vidi [Praktični vodič o uvjetima dopuštenosti](#)

ARTICLE 35
Admissibility criteria

1. The Court may only deal with the matter after all domestic remedies have been exhausted, according to the generally recognised rules of international law, and within a period of six months from the date on which the final decision was taken.
2. The Court shall not deal with any application submitted under Article 34 that
  - (a) is anonymous; or
  - (b) is substantially the same as a matter that has already been examined by the Court or has already been submitted to another procedure of international investigation or settlement and contains no relevant new information.
3. The Court shall declare inadmissible any individual application submitted under Article 34 if it considers that:
  - (a) the application is incompatible with the provisions of the Convention or the Protocols thereto, manifestly ill-founded, or an abuse of the right of individual application; or
  - (b) the applicant has not suffered a significant disadvantage, unless respect for human rights as defined in the Convention and the Protocols thereto requires an examination of the application on the merits and provided that no case may be rejected on this ground which has not been duly considered by a domestic tribunal.
4. The Court shall reject any application which it considers inadmissible under this Article. It may do so at any stage of the proceedings.

Pravilo 54.A²
(ZAJEDNIČKO ISPITIVANJE DOPUŠTENOSTI I OSNOVANOSTI)

1. Prigodnom donošenju odluke da se o zahtjevu obavijesti tužena ugovorna stranka prema pravilu 54. stavku 2. b), vijeće može odlučiti da će istodobno ispitati dopuštenost i osnovanost u skladu s člankom 29. stavkom 1. Konvencije. U tom slučaju stranke se pozivaju da se ujedno očituju glede pravdane naknade, te da daju prijedloge za prijateljsko rješenje. Uvjeti propisani pravilima 60. i 62. sukladno se primjenjuju. Sud u svakom stadiju može, ako je potrebno, donijeti posebnu odluku o osnovanosti.
2. Ako se ne postigne prijateljsko ili neko drugo rješenje, a vijeće se uvjeri, u svjetlu argumentata stranaka, da je zahtjev dopušten i pripravan za odlučivanje o osnovanosti, ono će odmah donijeti presudu koja uključuje odluku vijeća o dopuštenosti, osim u slučajevima kada odluku donijeti takvu odluku odvojeno.

108

PILOTSKI POSTUPAK

- „Ogledni (modelski) postupak” – postupak koji treba neposredno riješiti ili poslužiti za rješavanje većeg broja mogućih predmeta
- Novost: u Poslovniku od 2011.
  - Razvijeno kroz praksu Suda
  - Prva odluka: **Broniowski protiv Poljske** (2004)
  - O razvoju: vidi [Pilotski postupak \(Information note\)](#)
- Sistemski problemi funkcioniranja pravosuđa
  - Trajanje sudskih postupaka
  - Pravo na djelotvorno pravno sredstvo
  - Isključenje osuđenika od prava na sudjelovanje na izborima
  - Pitanja „izbrisanih” iz državljanstva
  - Stanje u državnim zatvorima
  - Neizvršavanje presuda (protiv države i sl.)
  - Razne povrede prava na vlasništvo („stara devizna štednja”)
- Primjeri: [Pilot judgments \(factsheet\)](#).

Pravilo 61¹ (POSTUPAK DONOŠENJA PILOT-PRESUDE)

1. Sud može pokrenuti postupak za donošenje pilot-presude i donijeti pilot presudu kada činjenice iz zahtjeva upućuju na postojanje strukturnih ili sustavnih problema ili drugih sličnih poremećaja u državi ugovornici koji su doveli ili mogu dovesti do sličnih zahtjeva.
2. Prije pokretanja postupka za donošenje pilot-presude, Sud će prvo zatražiti mišljenje stranaka o tome je li ispitivani zahtjev posljedica takvog problema ili poremećaja u državi ugovornici, kao i mišljenje o prikladnosti da se zahtjev ispituje u takvom postupku.
- Postupak za donošenje pilot-presude može pokrenuti Sud na vlastitu inicijativu ili na zahtjev jedne ili obju stranaka.
- Svaki zahtjev odobren da se o njemu odlučiti pilot-presudom dobit će prvenstvo u postupanju sukladno pravilu 41. Poslovnika Suda.
3. Sud će u pilot-presudi naznačiti prirodu strukturnog ili sustavnog problema odnosno drugog poremećaja, te vrstu korektivnih mjera koje države ugovornice trebaju poduzeti na domaćoj razini temeljem izreke presude.
4. Sud može u izreci pilot-presude odrediti da se mjere iz stavka 3. trebaju usvojiti u određenom roku, imajući u vidu praxodu posebnih mjera i brzinu kojom naznačeni problem može biti otklonjen na domaćoj razini.
5. Prilikom donošenja pilot-presude, Sud može odgoditi u cijelosti ili djelomično rješavanje pitanja pravodne naknade, do usvajanja pojedinačnih i općih mjera naznačenih u pilot-presudi.
6. Ako to smatra prikladnim, Sud može odgoditi ispitivanje svih sličnih zahtjeva do usvajanja korektivnih mjera sukladno izreci pilot-presude.
- Podnositelj zahtjeva će na prikladan način biti obaviješten o odgovori. Oni će biti na odgovarajući način obaviješteni o svim bitnim promjenama vezanim za njihove predmete.
- Sud u svako doba može ispitati odgođeni zahtjev ako je to u interesu pravilnog sudjenja.
7. Ako stranke u pilot predmetima postignu sporazum o prijateljskom rješenju, takav sporazum mora sadržavati izvjavu tužnice Vlade o provedbi općih mjera naznačenih u pilot presudi, kao i naknadu koja će biti dodijeljena ostalim postojećim ili potencijalnim podnositeljima zahtjeva.
8. Sud će, osim ako ne odluči suprotno, u slučaju neuspjeha države ugovornice da udovolji izreci pilot presude, nastaviti s ispitivanjem zahtjeva koji su odgođeni u skladu sa stavkom 6.
9. Odbor ministara, Parlamentarna skupština Vijeća Europe, Glavni tajnik Vijeća Europe i Povjerenik za ljudska prava Vijeća Europe bit će obaviješteni o donošenju pilot presude kao i bilo koje druge presude u kojoj Sud upućuje na postojanje strukturnih ili sustavnih problema u državi ugovornici.
10. Informacije o pokretanju postupka za donošenje pilot-presude, donošenju pilot presuda i njihovom izvršenju, kao i dovršenju tog postupka bit će objavljene na web stranici Suda.

109

SUDSKA PRAKSA: VODEĆI PREDMETI I CITIRANJE

- Donošenje presuda
  - Jezik: engleski, francuski ili oba jezika
    - Veliko vijeće: uvijek na oba jezika (od 2020)
  - Javno objavljivanje – R77/2
    - *V. Delivery of judgments*
- Prioritetna politika rješavanja predmeta
  - [Case processing and working methods](#)
    - Organizacijske intervencije u rad Suda
      - Sekcija za filtriranje ([info](#)) – od 2011
      - Trijaža aplikacija – Pravilo 47
      - Juriskonzulti (Pravilo 18; Pravni savjetnici)
    - [Politika prioritarnog rješavanja](#)
- Izbor prakse i vodeći predmeti
  - Nove zbirke od 2016. ([link](#))
  - [Sažeci, pregled prakse](#) (v. [hrv.](#) - 2016)
  - [Factsheets](#)
- Načini citiranja odluka Europskog suda
  - [Upute Suda](#)
  - [Lista svih odluka i savjetodavnih mišljenja](#)

Pravilo 18A¹
Pravni savjetnici
 1. Kada stoji kao sudski postupak, svaki presudu ispitivajući koji nisu bili i obje strane pod nadzornom nadležnošću Suda, Oni su na Tajništvo Suda.
 2. Izvješćeni biti oni su ispitivajući predmeti Suda na pojedinih jezika. Tajnici odjela i odgovorni tajnik odjela iz članka 18. stavka 2. postupaju po slučajevima dobiti kao ispitivajući koji nisu oni.

Pravilo 18B¹
(PRAVNI SAVJETNICI)
 U cilju osiguranja kvalitete i dosljednosti sudske prakse, Sudi prva predlaže pravni savjetnik. On ili ona prvi Glas Tajništva. Pravo savjetnik pregleda sadržaj i informacije, osobito važnima odjedini i članovima Suda.

Rule 18B¹ – Jurisconsult
 For the purposes of ensuring the quality and consistency of the Court's case-law, the President of the Court shall propose a jurisconsult to examine the content of the judgments and, in particular, the judicial formations set

Rule 18A¹ – Non-judicial rapporteurs
 1. When sitting in a single-judge formation, the Court shall be assisted by non-judicial rapporteurs who are members of the staff of the Court. They shall form part of the Court's secretariat.
 2. They shall be appointed by the President of the Court on a proposal by the Grand-Recorder of the Court.

110

SAVJETODAVNA MIŠLJENJA

- Dva režima
  - **Članak 47.-49. EK**
    - Inicijativa: Odbor ministara
    - V. Poslovnik, pravila 82.-90.
  - **Protokol 16.** (od 1.8.2018.)
    - Inicijativa: Najviši sudovi članica
    - [Upute, Explanatory report](#)
    - V. Poslovnik, pravila 91.-95.
- Prvi zahtjevi za savjetodavna mišljenja
  - Info: [Q & A Advisory opinions](#)
  - Prvi zahtjev: Cour de cassation (FR, [press](#))
  - Drugi zahtjev: Armenija ([press](#))
- HUDOC – savjetodavna mišljenja:
  - [Protokol 16](#)
  - [Čl. 47.](#)

ČLANAK 47.

Savjetodavna mišljenja

1. Sud može, na zahtjev Odbora ministara, davati savjetodavna mišljenja o pravnim pitanjima glede tumačenja Konvencije i dodatnih protokola.
2. Takva se mišljenja ne smiju odnositi na pitanja vezana uz sadržaj ili domašaj prava i sloboda određenih u odjeljku I. Konvencije i dodatnim protokolima, ili na bilo koje drugo pitanje koje bi Sud ili Odbor ministara mogli razmatrati na temelju nekog postupka koji je započeo u skladu s Konvencijom.
3. Odluke Odbora ministara da od Suda traži neko savjetodavno mišljenje donose se većinom glasova predstavnika koji imaju pravo djelovati u Odboru.

ČLANAK 48.

Savjetodavna nadležnost Suda

Sud odlučuje je li zahtjev za savjetodavnim mišljenjem koji je podnio Odbor ministara unutar njegove nadležnosti kako je određuje članak 47.

ČLANAK 49.

Obrazloženje savjetodavnih mišljenja

1. Savjetodavna mišljenja Suda trebaju biti obrazložena.
2. Ako savjetodavno mišljenje u cijelosti ili djelomično ne izražava jednoglasno mišljenje sudaca, svaki sudac ima pravo da da posebno mišljenje.
3. Savjetodavna mišljenja Suda upućuju se Odboru ministara.

ČLANAK 1.

1. Najviši sudovi visoke ugovorne stranke, određeni u skladu s člankom 10., mogu od Suda zatražiti savjetodavna mišljenja o načelnim pitanjima koja se odnose na tumačenje ili primjenu prava i sloboda određenih Konvencijom ili njenim Protokolima.
2. Sud koji podnosi zahtjev može tražiti savjetodavno mišljenje samo u vezi predmeta koji razmatra.
3. Sud koji podnosi zahtjev mora ga obrazložiti te navesti odgovarajuću pravnu i činjeničnu podlogu predmeta koji razmatra.

P16

111

Poglavlje IX. - SAVJETODAVNA MIŠLJENJA NA TEMELJU ČLANAKA 47., 48. I 49. KONVENCIJE¹

Pravilo 82.²

U postupku radi davanja savjetodavnog mišljenja koje je zatražio Odbor ministara, uz odredbe članaka 47., 48. i 49. Konvencije, Sud primjenjuje sljedeće odredbe. Sud će također primijeniti druge odredbe ovog Poslovnika u opsegu za koji smatra da je prikladan.

Pravilo 83.³

Zahtjev za savjetodavnim mišljenjem podnosi se tajniku. U njemu treba potpuno i točno navesti pitanje o kojem se traži mišljenje Suda, kao i

- a) datum kada je Odbor ministara usvojio odluku iz članka 47. stavka 3. Konvencije;
- b) imena i adrese osobe ili osoba imenovanih od strane Odbora ministara radi davanja Sudu objašnjenja koja bi on mogao tražiti.

Uz zahtjev je potrebno priložiti sve dokumente za koje je vjerojatno da mogu razjasniti to pitanje.

Pravilo 84.⁴

1. Nakon primitka zahtjeva, tajnik će prosljediti kopiju i priložene dokumente svim članovima Suda.

2. Tajnik će obavijestiti ugovorne stranke da mogu podnijeti pisana očitovanja na zahtjev.

Pravilo 85.⁵

1. Predsjednik Suda odredit će rok za podnošenje pisanih očitovanja ili drugih dokumenata.

2. Pisana očitovanja ili drugi dokumenti podnose se tajniku, koji će njihove kopije prosljediti svim članovima Suda, Odboru ministara te svim ugovornim strankama.

Pravilo 86.

Nakon okončanja pisanog postupka, predsjednik Suda odlučit će da li će svim ugovornim strankama koje su podnijele pisana očitovanja biti omogućeno da ih iznesu i na usmenoj raspravi koja će se održati u tu svrhu.

Pravilo 87.¹

1. Zahtjev za savjetodavnim mišljenjem razmatra veliko vijeće.
2. Ukoliko veliko vijeće smatra da zahtjev nije u sklopu njegove nadležnosti, kako je to definirano člankom 47. Konvencije, donijet će o tome obrazloženu odluku.

Pravilo 88.²

1. Obrazložene odluke o savjetodavnim mišljenjima donose se većinom glasova

Poglavlje X. - SAVJETODAVNA MIŠLJENJA NA TEMELJU PROTOKOLA BR. 16. UZ KONVENCIJU¹

Pravilo 91.

(OPĆENITO)

U postupku radi davanja savjetodavnih mišljenja koja su zatražili sudovi koje su ugovorne stranke odredile sukladno članku 10. Protokola br. 16 uz Konvenciju, uz odredbe tog Protokola, Sud primjenjuje sljedeće odredbe. Sud će također primijeniti druge odredbe ovog Poslovnika u opsegu za koji smatra da je prikladan.

Pravilo 92.

(PODNOŠENJE ZAHTEJVA ZA SAVJETODAVNIM MIŠLJENJEM)

1. U skladu s člankom 1. Protokola br. 16 uz Konvenciju, sud ugovorne stranke tog Protokola može zatražiti od Suda da dade savjetodavno mišljenje o načelnim pitanjima koja se odnose na tumačenje ili primjenu prava i sloboda definiranih Konvencijom i njenim Protokolima. Svaki takav zahtjev dostavlja se tajniku Suda.

2.1 Zahtjev se obrazlaže i u njemu se navodi

- (a) predmet domaćeg postupka i njegova relevantna pravna i činjenična pozadina;
- (b) mjerodavne domaće pravne odredbe;
- (c) odgovarajuća pitanja koja se odnose na Konvenciju, osobito prava ili slobode u pitanju;
- (d) ako je potrebno, sažetak tvrdnji stranaka u domaćem postupku o tom pitanju; i
- (e) ako je moguće i prikladno, izvaja suda koji upućuje zahtjev u vlastitim stajalištima o tom pitanju, uključujući i bilo koju analizu o tom pitanju koju je možda sam izvršio.

2.2 Sud koji je uputio zahtjev podnosi sve dodatne dokumente značajne za pravnu i činjeničnu pozadinu predmeta u tijeku.

2.3 Sud koji je uputio zahtjev obavještava tajnika u slučaju povlačenja zahtjeva. Sud će obustaviti postupak po primitku te obavijesti.

Pravilo 93.

(ISPITIVANJE ZAHTEJVA OD STRANE ODBORA)

1.1 Odbor od pet sudaca velikog vijeća ispituje zahtjev za savjetodavnim mišljenjem. Odbor se sastoji od

- (a) predsjednika Suda. Ako je predsjednik sprječan, mijenja ga potpredsjednik prema redu prisustva;
- (b) dva predsjednika odjela određena rotacijom. Ako su na taj način određeni predsjednici odjela sprječani, mijenjuju ih potpredsjednici njihovih odjela;
- (c) suca određenog rotacijom između sudaca izabranih iz preostalih odjela za za članove odbora u razdoblju od šest mjeseci;
- (d) suca izabranog u ime ugovorne stranke čiji sud je uputio zahtjev ili, kad je to primjereno, suca imenovanog sukladno pravilu 29.; i
- (e) najmanje dva zamjenska suca određena rotacijom između sudaca izabranih iz odjela za članove odbora u razdoblju od šest mjeseci.

1.2 Suci u nastavljaju službu u odboru u slučajevima kada su sudjelovali u ispitivanju zahtjeva za savjetodavnim mišljenjem, a konačna odluka o zahtjevu nije donesena na dan isteka razdoblja njihovog imenovanja u odbor.

112

Article 6
1 In the determination of his civil rights and obligations or of any criminal charge against him, everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law. Judgment shall be pronounced publicly but the press and public may be excluded from all or part of the trial in the interests of morals, public order or national security in a democratic society, where the interests of juveniles or the protection of the private life of the parties so require, or to the extent strictly necessary in the opinion of the court in special circumstances where publicity would prejudice the interests of justice.

ČLANAK 6. EK PRAVO NA POŠTENO SUĐENJE

ASPEKTI FAIR POSTUPKA

Članak 6.
1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva propovjedanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.

POSLIJEDIPLOMSKI STUDIJ IZ EUROPSKOG PRAVA

113

LITERATURA

Uzelac, Pravo na pravično suđenje u građanskim predmetima: nova praksa Europskog suda za ljudska prava i njen utjecaj na hrvatsko pravo i praksu, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 60:1/2010, str. (pp.) 101-148

- http://alanuzelac.from.hr/pubs/B42Hrvatsko%20pravo%20i%20cl%206%20ECHR_zbornik.pdf

Uzelac, Pravo na pošteno suđenje: opći i građanskopravni aspekti čl. 6. st. 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u: Radačić, I., Usklađenost hrvatskih zakona i prakse sa standardima Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Zagreb: Centar za mirovne studije, 2011, str. 88-125

- http://alanuzelac.from.hr/pubs/A35Fair_trial_usklađenost_zakonaCMS.pdf

Uzelac, O razvoju pravnih sredstava za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku. Afirmacija ili kapitulacija u borbi za djelotvorno pravosuđe? Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Liber amicorum - Prof. Sajko), 62:1-2/2012, str. 359-396

- http://alanuzelac.from.hr/pubs/B53_FS_Sajko_Pravna_sredstva_i_razumni_rok.pdf
- Ostali radovi na: <http://alanuzelac.from.hr/pubs/pubs.htm>

Vodič kroz članak 6. Konvencije – građanskopravni aspekti

- https://uredzastupnika.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Edukacija//Vodi%C4%8D%20korz%20%C4%8Dlanak%206.%20Konvencije_gra%C4%91anski%20aspekt.pdf

114

ČL. 6. ST 1. EK: PRAVO NA PRAVIČAN (POŠTEN, FAIR) POSTUPAK

“Svatko ima pravo da o njegovim građanskim pravima i obvezama i optužbi za kazneno djelo odluči nepristran i nezavisan sud u javnom i pravičnom postupku i u razumnom roku”.

115

Violations by Article and by State

1959-2018	Total number of persons				Total number of states				Total number of violations				Total number of violations by article				Total number of violations by state												
	Total	Total	Total	Total	Total	2	3	3	3	2/3	4	5	6	6	6	7	8	9	10	11	12	13	14	P1-1	P1-2	P1-3	P7-4		
Albania	79	65	5	2	7			1	3	2		3	35	7	24	1	2					31	31					2	
Armenia	103	94	5	5	4	3	4	1	11	5		37	38	1	6			2	4	1	9	5	1	22	1		9		
Austria	591	275	76	24	16				1	4	1	13	95	113			18	1	35	1	18	27	4		1	4			
Azerbaijan	157	151	1	2	3			1	6	1	16	14	54	61	7	17			3	5	30	8	32	23			21		
Belgium	282	175	43	18	16			3	1	72	3	3	49	52	58	1		12	1	4		14	2	1			2		
Bosnia and Herzegovina	62	55	7						1	1			9	11	5	23			1	1	1		1	4	26		7		
Bulgaria	662	615	43	5	19	15	29	4	80	39	1	270	97	180	14		77	9	17	15	185	8	114	1	5	1	22		
Croatia	401	316	53	26	6	2	10		14	12		1	28	103	97	3		44	5	1	1	33	7	36			2		
Cyprus	80	67	4	3	4				2				15	11	35			1	7	1		12	2	4			1		
Czech Republic	234	190	22	13	9			1	1	2	2		32	69	80			20		1	1	16	2	13			1		
Denmark	51	15	24	11	1								1	1	8					2	1	1	2	1	1				
Estonia	58	42	15	1						6	2		10	15	7			4	3	1		7	1	1					
Finland	168	140	25	9	4								2	37	62			24	20			10	2				6		
France	1,018	736	175	64	38	9	3	2	34	13	2	70	272	284	2		3	49	4	38	6	35	9	20			6		
Georgia	90	70	16	1	3	3	5	1	20	10		23	20	5	1		7	3	1	1	4	7	4	2			6		
Germany	360	195	117	13	15					4	1		32	26	102	1		10	23	9	2	24	13	4			1		
Greece	996	894	58	20	44	4	5	1	115	10	1	3	80	136	334	13		13	13	15	7	263	15	75	1	3	2	1	
Hungary	510	483	14	6	7	2	1		28	7			43	20	302			1	20	15	10	35	5	49	3		4		
Iceland	25	17	5	3																1	1	2	2				1		
Ireland	39	23	8	1	4								2	5	12			5	2			6	1						
Italy	2,396	1,850	69	355	142	3	6	9	32	13			42	284	1,186	17		5	127	8	3	84	7	366	1	17	1	30	
Latvia	140	111	24	3	2	1	2		19	13			59	19	18			1	29	3	4	1	5	1	2		3	9	
Liechtenstein	9	8	1										1	3	4					1		2							
Lithuania	174	140	40	12	2	3	4		22	7			24	79	77	2		1	21	1	2	1	6	5	30	1	1	1	
Luxembourg	46	34	9	3									1	14	17			14		3	1	3	1	1					
Malta	89	65	13		11	1							26	11	9	1		2	4	5		4	4	22			1		
Republic of Moldova	387	346	15	3	23	2	9	9	91	47			94	130	11	23		1	27	4	18	16	55	4	113	2	10		
Monaco	3	2											1	3															
Montenegro	60	46	3		1				1	3	2		2	8	20	6			3	2		5	1	6					
Netherlands	164	92	44	16	12			4	1	10			30	29	8			17	7			2	3	1					
North Macedonia	153	136	12	3	2	2	2	3	5	11			17	44	64	5		5	2	5		10	9				1		
Norway	65	50	18										1	12	2			8	6			1	1				1		
Poland	1,166	978	129	42	17	6	6	2	53	10			305	37	2			136	1	32	1	27	4	55			7		
Portugal	345	262	19	56	8	2	3						7	37	143	6		14	24			43	2	47					
Romania	1,484	1,273	57	35	69	11	46	2	263	90			120	447	143	50		3	92	1	28	6	25	35	476	6	1	15	
Russian Federation	2,501	2,365	99	14	23	290	324	62	818	199	32	1	1,031	820	204	137		2	198	10	53	35	590	16	629	3	6	3	134
San Marino	15	10	2		2								3	7	2				1	1									
Serbia	192	173	13		6			3	3	5			8	33	47	64			13	7		18	2	72	1	1			
Slovak Republic	369	329	11	22	7	2	2	1	4	3			54	40	108				21	10		38	3	19					

116

ODJECI ČL. 6. EK U HRVATSKOM PRAVU

- Čl. 29. st. 1. Ustava, čl. 4. ZS (2013)
    - Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama...
  - Čl. 4. Zakona o sudovima (2013)
    - Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.
- ZPP (razne odredbe)**
- Sud je dužan postupak provesti bez odugovlačenja, u razumnom roku, i sa što manje troškova te onemogućiti svaku zlouporabu prava u postupku.
  - Sud odlučuje o tužbenom zahtjevu, u pravilu, na temelju usmene, neposredne i javne rasprave.
  - Sud će svakoj stranci dati mogućnost da se izjasni o zahtjevima i navodima protivne stranke.
  - Samo kad je to ovim zakonom određeno sud je ovlašten da odluči o zahtjevu o kome protivnoj stranci nije bila dana mogućnost da se izjasni.

117

INKORPORACIJA ČL. 6. U HRVATSKO PRAVO: NEPOTPUNO POKLAPANJE

- Problem dvostrukog inkorporiranja
  - kroz izravnu primjenu & recepciju u Ustavu i drugim propisima
- Tri pitanja:
  - pravo na "sud"
    - prijevod "tribunala" kao "suda" u čl. 29. Ustava
  - "prava i obveze"
    - čl. 29. Ustava ne sadrži ograničenje na prava građanske naravi
  - vremenske granice važenja konvencijskih prava
    - stupanje na snagu Konvencije (1997.) ili primjena Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i pravima etničkih i nacionalnih zajednica i manjina od 4.12.1991.

Ustav
Republike
Hrvatske

Europska
Konvencija
o ljudskim
pravima

USTAVNI ZAKON
o ljudskim pravima i slobodama i o pravima
etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u
Republici Hrvatskoj

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Republika Hrvatska u skladu sa:

- Ustavom Republike Hrvatske,
- načelima Povelje Ujedinjenih naroda,
- Općom deklaracijom o pravima čovjeka, Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima,
- Završnim aktom Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi, Pariskom poveljom za Nova Europa i drugim dokumentima KESS-a koji se odnose na prava čovjeka, osobito Dokumentom kopenhagškog sastanka KESS-a o ljudskoj dimenziji i Dokumentom moskovskog sastanka KESS-a o ljudskoj dimenziji,
- Konvencijom Vijeća Europe za zaštitu prava čovjeka i temeljnih sloboda, te protokolima uz tu Konvenciju,
- Međunarodnom konvencijom o ukidanju svih oblika rase diskriminacije, Konvencijom o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, Konvencijom o pravima djeteta, obvezuje se na poštivanje i zaštitu nacionalnih i drugih temeljnih prava i sloboda čovjeka i građanina, vladavine prava i svih ostalih najviših vrednota svog ustavnog i međunarodnoga pravnog poretku, svim svojim državljanima.

118

ELEMENTI PRAVA NA POŠTENO SUĐENJE

§ 6/1

- **PRAVO NA PRISTUP SUDU (ACCESS TO COURT)**
  - pravo na sud (*right to a court*)
  - pravo na pravnu pomoć (*right to legal aid and advice*)
- **PRAVO NA POSTUPAK ODGOVARAJUĆE KVALITETE: PRAVIČAN (FAIR) POSTUPAK**
  - procesna ravnopravnost i ostvarenje načela saslušanja stranaka (*equality of arms*)
  - pravo na javan i kontradiktoran postupak (*public trial*)
  - pravo na saslušanje (*fair hearing*)
  - pravo na javnu objavu presude (*public pronouncement of judgments*)
  - pravo na dokaz (*right to proof*)
- **PRAVO NA NEZAVISAN I NEPRISTRAN SUD (TRIBUNAL)**
  - nepristranost (*impartiality*)
  - nezavisnost (*independence*)
  - sud uspostavljen zakonom (*established by law*)
- **PRAVO NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU (WITHIN REASONABLE TIME)**
  - pravo na učinkovitu ovrhu presuda (*effective enforcement*)
- **Ostala pitanja**
  - prekomjerni formalizam (*excessive formalism*)
  - institucionalni kapacitet i sustavni problemi u funkcioniranju (*systemic problems*)

119

GRAĐANSKA PRAVA I OBVEZE?

- (dokazivo) pravo nacionalnog pravnog poretka – ali koje?
- granice:
  - rana praksa: javno – privatno pravo (osim kaznenog);
  - kasnije: autonomno tumačenje, obilna praksa;
    - *Ringeisen v. Austrija; König v. Njemačka; Le Compte v. Belgija; Gurzijedis v. Grčka; Ferrazzini v. Italija, Tre Traktor v. Švedska*
  - negativno određenje: nije važan status stranaka; vrsta zakona; ni tijelo koje o zahtjevu odlučuje
  - građansko, trgovačko, radno, obiteljsko pravo; neka prava u odnosima s vlastima (dozvole, koncesije, eksproprijacija...); neki stegovni postupci
    - *Feldbrugge v. Nizozemska*: 10 prema 7 za naknadu u slučaju bolovanja; *Vilho Eskelinen v. Finska*; Hrvatska: *Olujic v. Hrvatska, Šikić v. Hrvatska*
  - Izuzeci: porezna pitanja, skraćeni postupci za odlučivanje o carinama i pristojbama, ulazak, boravak i prisilno udaljavanje tražitelja azila, izdavanje putovnica, politička prava
    - Ali: pod određenim uvjetima pravo na zahtjev za radnu dozvolu može biti uključeno: *Jurisić i Collegium Mehrerau v. Austrija*

'Radi utvrđivanja' (*determination*)?

- spornost postupka? franc. *contestation*
  - *Sporrong i Lönnroth v. Švedska*: "iskreno i ozbiljno razilaženje u mišljenjima stranaka"
- rezultat postupka i pravo podnositelja:
  - dozvola za rad nuklearne elektrane: „slaba i nategnuta veza“
- vrsta postupka: i sporedni postupci (*Micallef v. Malta*); ovrha

120

PRAVO NA PRISTUP SUDU

- pristup „sudu“: ne samo teorijski - mora biti praktičan i djelotvoran
  - Vrste onemogućavanja: troškovi, pristojbe, aktorska kaucija, rokovi, prekomjerni formalizam, postupovna pravila (uvjeti dopuštenosti)
    - pravo na pravnu pomoć:
      - **Golder v. UK**: pravo na pristup odvjetniku
      - **Airey v. Irska**: pravo na besplatnu pravnu pomoć; **Steel i Morris v. UK**
  - granice prava: je li to apsolutno pravo?
    - **Margin of appreciation**: intervencija nije dopuštena samo “ako je u pitanju sama bit prava” – ako su ograničenja legitimna i proporcionalna ona ne vodi povredi prava
      - **Ashingdane v. UK**: diskreciona odluka o pravu na žalbu protiv zadržavanja u mentalnoj instituciji (državni tajnik)
      - **Fayed v. UK**; **Dyer v. UK**: imunitet i drugi oblici isključenja od jurisdikcije;
      - Daljnja dozvoljena ograničenja: maloljetnici, objesni parničari, postulacijska nesposobnost pred višim sudom; aktorska kaucija; zakonito odobreno prisluškivanje; imunitet;
    - Mogućnost ograničenja pristupa zakonodavstvom:
      - **Sveti Manastiri v. Grčka**
      - **Immobiliare Saffi v. Italija**
      - **Kutić v. Hrvatska**

121

HRVATSKO PRAVO I PRAVO NA PRISTUP SUDU

- izravna zakonodavna intervencija
  - prekid postupka za naknadu štete u odnosu na državu – teroristička djelatnost i štete od vojnih jedinica
    - **Kutić, Multiplex**: trajanje prekida može dovesti do povrede!
    - **Bogunović**: “inherentne opasnosti pri uporabi retroaktivnog zakonodavstva”, “razlozi općeg interesa trebaju biti uvjerljivi”, a “valja ih preispitati s najvećim mogućim stupnjem pozornosti”
  - individualni problemi u konkretnim slučajevima
    - **Lesjak**: negativni sukob nadležnosti sudova opće nadležnosti i Upravnog suda u slučaju neformalnog otkaza

122

PRAVODOBNA OVRHA KAO SASTAVNI DIO ČL. 6. EK

- kada završava “utvrđivanje prava i obveza građanske naravi”?
  - ograničeno na kognicijski postupak?
- sudska praksa ESLJP – ne!
  - **Hornsby v. Grčka:**
    - “bilo bi nezamislivo da čl. 6. st. 1. u detalje opisuje postupovna jamstva za stranke ... a da se ne odnosi i na ispunjavanje donesene sudske odluke”
    - “ovrha sudske odluke treba biti promatrana kao integralni dio “suđenja” (trial) za svrhe čl. 6
  - **Estima Jorge v. Portugal:**
    - proširenje i na ovrhu na temelju nesudskih ovršnih isprava (javnobilježničko osiguranje): *“the word ‘contestation’ (dispute) should not be construed too technically”*
  - **Immobiliare Saffi v. Italija /HR/:** zakonodavno sprječavanje ovrhe

123

PRAVO NA POŠTENO/PRAVIČNO (FAIR) SUĐENJE

- suđenje ili postupak?
- otvorena, rezidualna kvaliteta;
  - Striktniji standard u kaznenom no u građ. postupku;
- ocjenjuje se iz cjeline postupka;
  - **Barbera, Messegue & Jabardo v. Španjolska** – povreda;
  - **Stanford v. UK** – nema povrede unatoč nesaslušanja svjedoka.
- niz specifičnih prava (HRV: v. načelo saslušanja stranaka)
  - etabliрана prava:
    - pravo na usmen i kontradiktoran postupak;
    - pravo na jednakost sredstava (*equality of arms*)
  - ostali elementi:
    - “pravo na dokaz”; zabrana samoinkriminiranja
    - akuzatoran postupak; obrazloženje presude
    - *prejudicial publicity*
    - upotreba nezakonito pribavljenih dokaza
      - nije načelno nepravično (*unfair*) koristiti nezakonito pribavljene dokaze ako protivnik ima mogućnost izjašnjavanja/osporavanja dokaza

124

PRAVO NA (OSOBNO) SASLUŠANJE

- **'A hearing in one's presence'** – načelo usmenosti i (osobnog) saslušanja, vezano i uz pravo na "public hearing"
  - izuzeci u građanskom postupku:
    - ako nije riječ o osobnim pravima i ocjeni ponašanja, dostatan je zastupnik
  - mogućnost odricanja od prava:
    - izričito ili prešutno, ali "jasno i nedvoznačno", uz "minimum jamstava sukladnih važnosti ovoga prava" (Poitrimol v. F.)
    - suđenje *in absentia* – u načelu je potrebno ponovo suditi, ali uz izuzetke: Ensslin, Baader & Raspe v. SRNJ;
  - osobno saslušanje u žalbenom postupku?
    - ako se ispituju samo pravna pitanja – nije nužno;
    - Ali: ovisi o konkretnom slučaju i ulozi žalbenog suda;
      - različiti slučajevi – Kremzow – DA; Anderssen - NE;

125

EQUALITY OF ARMS ('JEDNAKOST ORUŽJA')

- **Kaufmann v. Belgija:**
  - "stranka mora imati razumnu mogućnost da svoj slučaj predstavi sudu pod uvjetima koji su u bitnome sukladni uvjetima koje ima protivnik u postupku"
    - *no substantial disadvantage*
    - ako su događaju bili nazočni X & Y, nije dopustivo usvojiti samo zahtjev za izvođenjem dokaza svjedočenjem X: **Dombo Beheer v. Nizozemska**;
    - **Perić protiv Hrvatske**: sud odbio saslušati 6 svjedoka jedne stranke zbog nepotrebnosti dokaza, nakon toga na istu okolnost saslušao 4 svjedoka protivnika
- Pravo na izjašnjavanje o svim relevantnim okolnostima?
  - Slučajevi izjašnjavanje o stavovima nižeg suda i državnog odvjetnika u građanskom i kaznenom postupku
    - **Kamasinski v. Austrija**: telefonske informacije koje je prvostupanjski sudac dao žalbenom sudu;
    - **Lobo Machado v. Portugal**; **Van Orshoven protiv Belgije** (izjašnjenja državnih odvjetnika o pravnom lijeku);
    - **Niederöst-Huber v. Švicarska**: nedopustivo je da niži sud s pravnim lijekom pošalje i svoj stav o neutemeljenosti žalbe;
  - Hrvatska:
    - ZID ZPP 2003: promjene u odnosu na "izviđaje" (čl. 360. i 390.) i ukidanje ZZZ-a
    - Odgovor na ustavnu tužbu kao diskrecijsko pravo Ustavnog suda (!?!);
    - Nepodnošenje odgovora upravnog tijela tužitelju povodom upravnog spora?

126

PRAVO NA JAVAN POSTUPAK

- svrha: zaštita od tajnog odlučivanja;
    - mogućnost kritike javnosti;
    - osobita važnost nazočnosti javnih medija;
      - ipak: nema obveze obavještanja o postupcima.
  - mogućnost isključenja javnosti:
    - Interesi morala; javnog poretka; državne sigurnosti; maloljetnika; privatnosti stranaka;
    - Sukladnost s načelima demokratskog društva;
      - Ograničenje mora biti "proporcionalan odgovor na važne društvene potrebe"
  - posebna pitanja:
    - arbitraža
    - stadiji postupka: žalbeni postupak?
    - Objavljivanje odluka?
      - *De Geouffre de la Pradelle v. Francuska*
- (Nije bilo dovoljno da se odluka o proglašenju zemljišta zaštićenom zonom objavi u službenom listu!)

127

PRAVO NA SUD – POJAM SUDA

- "sud" = **tribunal**
  - nije bitno određenje tijela u domaćem pravnom sustavu, autonomno značenje
    - nije odlučan položaj u sustavu podjele vlasti (ne mora biti dio sudbene vlasti)
      - *V. Benthem v. Nizozemska; Sramek v. Austrija*
  - u supstancijalnom smislu – sudska funkcija;
    - provodi propisani postupak u kome primjenjuje opća pravila (određenost!) na konkretan slučaj
    - nezavisnost (posebno od izvršne vlasti) i nepristranost; trajanje mandata
    - nadležnost za donošenje pravno obvezatnih odluka;
    - nije bitno: osobno svojstvo sudaca; obrazovanje; obavlja li tijelo i druge funkcije
      - *V. Lithgow i drugi v. UK; Le Compte i dr. v. Belgija*
  - ovlast da se odlučuje u postupku pune nadležnosti
    - samo institucija koja može suditi i o pravu i o činjenicama zaslužuje da ju se zove „sud“:
Beaumont v. Francuska
    - Sudsko preispitivanje upravnih odluka? – važnost reformacijskih ovlasti: *Bryan v. UK*; kriteriji: *Sigma RTV v. Cipar*
      - Ispunjava li upravno tijelo jamstva iz čl. 6. i utjecaj na ovlasti suda u postupku sudske kontrole
      - Povrede: *Obermeier v. Austrija; Chevrol v. Francuska*; nema povrede: *Potacka i dr. v. Poljska*

128

NEZAVISNOST I NEPRISTRANOST SUDA

- nezavisnost;
  - od koga? – od izvršne vlasti i stranaka;
    - sud nije nezavisan ako prihvaća kao obvezatnu pravnu interpretaciju ministarstva: **Beaumartin v. Francuska**;
  - način imenovanja: "imenovanje sudaca od izvršne vlasti je dopustivo, štoviše normalno" – **Campbell & Fell v. UK**;
    - ali: zaštita od smjenjivanja;
    - trajanje mandata – može i kratko (3. g. za disc. tijelo)
  - jamstva protiv vanjskog pritiska: dosta je da se u stvarnosti priznaju i poštuju;
  - izgled nezavisnosti (appearance of independence):
    - **Sramek v. Austrija**: zastupnik stranke u postupku je državni službenik nadređen u odnosu na suca – legitimna sumnja
- nepristranost;
  - odsutnost predrasuda i naklonosti (*prejudice & bias*)
  - subjektivan i objektivni test (*justice must be seen to be done*)

129

NEZAVISNOST I NEPRISTRANOST: HRVATSKO PRAVO I PRAKSA?

- nezavisnost
  - odnos ovisnosti (objektivna kategorija)
    - sudjelovanje sudskih savjetnika u suđenju? (čl. 13. ZPP)
      - još nema prikladnih slučajeva
  - izgled nezavisnosti (*appearance of independence*):
    - hrvatski slučajevi: položaj sudaca u odnosu na predsjednika suda?
      - **Parlov-Tkalčić**: izuzeće predsjednika suda koji je podnio kaznenu prijavu protiv podnositeljice zahtjeva u istom predmetu.
      - **Podoreški**: jedan od tužitelja iz ranijeg postupka bio je suprug predsjednice suda koji je odlučivao (nagodba)
- nepristranost
  - odsutnost predrasuda i naklonosti (*prejudice & bias*)
    - **Mežnarić**: sudjelovanje suca Ustavnog suda koji je u postupku ranije bio odvjetnik stranke

130

PRAVO NA ŽALBU*?

- nije sadržano u čl. 6(1) za građanska prava;
  - u kaznenom postupku: Protokol 7., čl. 2
  - u građanskom postupku?
    - samo ako u prvom stupnju nije odlučivalo tijelo koje zadovoljava kriterije čl. 6.
      - ali: **De Cubber v. Belgija**: ako u prvom stupnju odlučuje “sud klasične vrste”, sva jamstva čl. 6. moraju postojati u svim stadijima postupka
        - ipak, povreda iz prvostupanjskog postupka može se sanirati u drugostupanjskom
    - dopustivost isključenja žalbe
      - slučaj Francuske – *tribunal d’instance*
- žalbeni postupak i učinkovitost – pravo na postupak u razumnom roku?

131

POSTUPAK U RAZUMNOM ROKU

Kontinuirana serija slučajeva

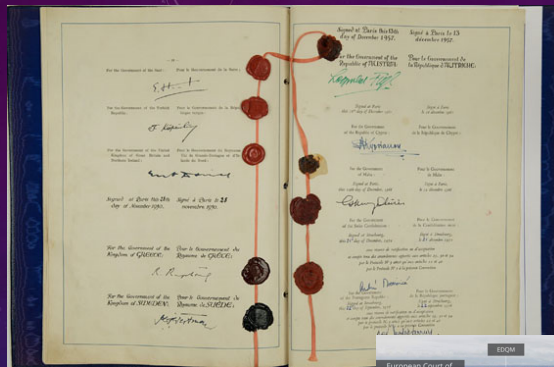
- od slučaja **Rajak** (2001.) do danas
  - Noviji - **Oreb, Krnić, Plazonić, Kaić, Vidas**
- praksa – i za upravni i za građanski postupak
  - **Božić i Počuča**: problem višestrukih vraćanja na ponovno suđenje
    - ‘endless cycle of remittals’
      - po mišljenju Suda glavni uzrok trajanja [u navedenom slučaju] jest anomalija u procesnom sustavu koja dopušta opetovano vraćanje na ponovno suđenje uslijed nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja
    - statistike u parničnom postupku: 77% ukidanja prema 23% preinaka
    - 92% povreda ljudskih prava vezano je za povrede čl. 6. najčešće dugotrajnost (Nacionalni program zaštite lj.p. 2008-13)

132

DJELOTVORNA PRAVNA SREDSTVA ZA ZAŠTITU PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

- ECtHR: samo supsidijarna zaštita
  - nacionalna pravna sredstva?
- Ustavna tužba kao pravno sredstvo koje treba iscrpiti prije obraćanja Europskom sudu - evolucija
  - od 1991. – samo ako su iscrpljena druga pravna sredstva: neprimjenjivo na slučajeve dugotrajnosti
  - od 1999 (čl. 59. st. 4. UZUS)
    - mogućnost da se iznimno uzme u obzir ustavna tužba i prije iscrpljenosti pravnog puta u slučaju da je potpuno razvidno da su nastupile grube povrede ustavnih prava, uz mogućnost teških i nepopravljivih posljedica za podnositelja.
  - slučaj *Horvat*: ustavna tužba iz čl. 59. nije djelotvorno pravno sredstvo
    - diskrecijske ovlasti, podložno raznim tumačenjima
    - zahtjev upućen ministarstvu ili predsjedniku suda – također nije djelotvoran
  - promjene UZUS-a
    - novi čl. 63. (2002)
    - priznat kao djelotvoran
      - *Slaviček, Nagolica* (reference na slučaj *Brusco*)
- *Danas: vidi doktorat Sanja Otočan...*

133

HVALA!
AUZELAC@PRAVO.HR

134